

RAPORT O STANIE GMINY ZABÓR ZA ROK 2023

Spis treści

1. Wprowadzenie	3
2. Informacje ogólne	4
2.1. Charakterystyka Gminy	4
2.2. Ludność.....	4
2.3. Strategia Rozwoju Gminy Zabór.....	5
2.4. Gminna Ewidencja Zabytków	6
2.5. Program opieki nad bezdomnymi zwierzętami oraz zapobiegania bezdomności zwierząt.....	6
2.6. Strategia rozwiązywania problemów społecznych.....	6
2.7. Program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii....	6
2.8. Program wspierania rodziny	9
2.9. Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie	9
2.10. Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Zabór	9
2.11. Program współpracy Gminy Zabór z organizacjami pozarządowymi.....	9
2.12. Program „Aktywni Zaborzanie 50+”	11
3. Realizacja uchwał rady gminy	11
4. Współpraca z innymi społecznościami samorządowymi	14
4.1. Współpraca międzynarodowa.....	14
4.2. Inne formy współdziałania	15
4.3. Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania Między Odrą a Bobrem	15
4.4. Stowarzyszenie Odra dla Turystów.....	15
4.5. Zrzeszenie Gmin Województwa Lubuskiego.....	15
4.6. Zielonogórski Związek Powiatowo-Gminny.....	15
4.7. Stowarzyszenie Gmin Rzeczypospolitej Polskiej „Euroregion Sprewa-Nysa – Bóbr”	16
5. Finanse gminy	16
5.1. Budżet Gminy.....	16
5.2. Dochody Gminy	17
5.3. Wydatki Gminy.....	18
5.4. Inwestycje.....	19
5.5. Fundusz Sołecki	20
5.6. Zadłużenie gminy	21
6. Ład przestrzenny	21
6.1. Studium uwarunkowań i kierunków przestrzennego zagospodarowania gminy.....	21
6.2. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego	21

6.3. Decyzje o lokalizacji inwestycji celu publicznego.....	22
7. Mienie komunalne	22
7.1. Zasób Nieruchomości Gruntowych	22
7.2. Formy władania gruntami.....	23
7.3. Ograniczone prawa rzeczowe	23
7.4. Budynki i lokale.....	23
7.5. Gospodarka mieszkaniowa i lokalowa.....	24
7.6. Gospodarka wodno-ściekowa	25
7.6.1. Woda	25
7.6.2. Ścieki.....	25
7.7. Gospodarka Odpadami.....	26
7.8. Utrzymanie dróg.....	27
7.9. Oświetlenie drogowe.....	28
8. Pomoc społeczna.....	28
9. Oświata i wychowanie.....	30
9.1. Wychowanie przedszkolne.....	31
9.2. Obowiązek szkolny	32
9.3. Kadra pedagogiczna	33
9.4. Stypendium Wójta.....	33
9.5. Dowozy do szkół.....	33
9.6. Opieka nad dziećmi w wieku do lat 3.....	33
10. Kultura	33
10.1. Gminna Biblioteka Publiczna w Zaborze.....	33
11. Inni organizatorzy przedsięwzięć kulturalnych.....	36
12. Sport, rekreacja i turystyka	37
13. Ochrona zdrowia.....	37
14. Bezpieczeństwo publiczne.....	39
15. Ochrona Przeciwpożarowa	40
16. Aktywność obywatelska.....	40
17. Zakończenie.....	41

1. Wprowadzenie

Szanowni Państwo!

Przedstawiam Państwu Raport o stanie Gminy Zabór za rok 2023. Dokument stanowi podsumowanie działalności Wójta Gminy Zabór, w szczególności realizację polityk, programów, strategii, uchwał rady gminy i innych przedsięwzięć podejmowanych w roku 2023.

Raport, został przygotowany na podstawie danych znajdujących się w Urzędzie Gminy Zabór oraz na podstawie przedłożonych informacji przez kierowników jednostek organizacyjnych Gminy i instytucji współpracujących z Gminą.

Opracowanie, które Państwu przestawiam może być doskonałym narzędziem dla wzmocnienia i rozwoju lokalnej demokracji, okazją do debaty o potrzebach i kierunkach rozwoju Gminy Zabór oraz o środkach i sposobach osiągnięcia zamierzonych celów. Dokument ten jest podsumowaniem naszej wspólnej pracy w roku 2023.

Serdecznie zapraszam do lektury.

Wójt Gminy Zabór

/-/Robert Sidoruk

2. Informacje ogólne

2.1. Charakterystyka Gminy

Gmina Zabór położona jest w zachodniej Polsce, w województwie lubuskim. Zajmuje powierzchnię 9 338 hektarów. Pod względem geograficznym zlokalizowana jest we wschodniej części makroregionu Wzniesień Zielonogórskich, w obrębie mezoregionu określanego jako Wał Zielonogórski. Stanowi on wzniesienie glacitektoniczne (spiętrzone przez nasuwający się lodowiec), zbudowane z zaburzonych skał trzeciorzędowych. W północnej i wschodniej części gminy płaska dolina rzeki Odry położona jest na wysokości od 52 do 60 m n.p.m. Z kolei rejon miejscowości Łaz, Przytok, Droszków, Miłsko, Dąbrowa położone są na łagodnie pagórkowatym terenie wznoszącym się na wysokość od 85 do 151 m n.p.m. Urozmaiczone ukształtowanie terenu nie tylko podnosi walory estetyczne krajobrazu i sprzyja rozwojowi turystyki, ale wpływa też na atrakcyjność tego regionu np. pod kątem uprawy winorośli. Szczególnym zainteresowaniem cieszą się wśród lokalnych winiarzy południowe stoki na granicy miejscowości Łaz i Zabór, gdzie funkcjonuje Lubuskie Centrum Winiarstwa z największą w kraju - 35 hektarową winnicą.

Od zachodu gmina graniczy z głównym ośrodkiem gospodarczym i administracyjnym w południowej części województwa lubuskiego jakim jest Zielona Góra. Północną i wschodnią granicę gminy wyznacza rzeka Odra. Na jej drugim brzegu leżą tereny gmin Trzebiechów (w kierunku północnym) i Bojadła (w kierunku wschodnim). Od południa Gmina Zabór graniczy z gminą Otyń należąca do powiatu nowosolskiego. Z kronikarskiego obowiązku należy wspomnieć też o granicy z gminą Sulechów, której długość nie przekracza jednak 500 m. Z Zaboru do centrum Zielonej Góry jest nieco ponad 15 km, ale Droszków czy Przytok praktycznie przylegają do granic miasta (wytyczonych po ich rozszerzeniu z początkiem 2015 roku).

Silne powiązania gminy z miastem znajdują swój wyraz w licznych funkcjach jakie miasto pełni w stosunku do mieszkańców Gminy Zabór. Dotyczą one administracji, gospodarki, sfery społecznej, kultury, sportu, rekreacji i innych. W wielu wypadkach mieszkańcy Gminy Zabór znajdują zatrudnienie w zlokalizowanych na terenie miasta zakładach, biurach i punktach usługowych, ale także korzystają z placówek służby zdrowia, oświaty, obiektów sportowych czy sklepów i galerii. Zarówno bliska obecność Zielonej Góry, jak i położenie wzdłuż lewego brzegu rzeki Odry odgrywają szczególnie istotną rolę dla rozwoju gminy. Oddziaływanie tych dwóch elementów ma kluczowe znaczenie dla kształtowania uwarunkowań społeczno-gospodarczych, a w przypadku rzeki również warunków naturalnych.

2.2. Ludność

Na dzień 31 grudnia 2023r. liczba mieszkańców Gminy Zabór wynosiła 4490 osób, w tym 2288 kobiet i 2202 mężczyzn. Liczba mieszkańców z roku na rok rośnie i w porównaniu do roku 2022 zwiększyła się o 82 osoby.

W 2023 roku w gminie przyrost naturalny był ujemny. Ogółem urodziły się 34 osoby, w tym 20 dziewczynek i 14 chłopców. Zmarły 42 osoby, w tym 18 kobiet i 24 mężczyzn. Liczbę mieszkańców z podziałem na poszczególne miejscowości na koniec 2022 i 2023 określa tabela Nr 1.

Tabela 1. Liczba mieszkańców na koniec 2022 i 2023 roku

I.p.	Miejscowość	Rok 2022	Rok 2023
1	Czarna	167	175
2	Dąbrowa	125	123
3	Droszków	1412	1450
4	Łaz	311	321
5	Wieloblota	65	65
6	Miłsko	344	339
7	Tarnawa	139	138
8	Mielno	17	17
9	Przytok	832	861
10	Przytoczki	1	1
11	Rajewo	10	15
12	Zabór	967	967
13	Proczki	18	18
	RAZEM	4408	4490

2.3. Strategia Rozwoju Gminy Zabór

Do 22 czerwca 2023r. w Gminie Zabór obowiązywała Strategia Rozwoju Gminy Zabór na lata 2015-2023. W dniu 23 czerwca 2023r. Rada Gminy Zabór uchwaliła nową strategię, która będzie obowiązywać do roku 2031. W nowej strategii określono 3 cele strategiczne, cele operacyjne, kierunki działań i oczekiwane rezultaty a także wskaźniki osiągnięcia działań. W opracowaniu wyszczególniono jedynie cele, które zostały osiągnięte w roku 2023 zarówno w „starej” jak i „nowej” Strategii.

Tabela 2. Wykaz celów i zadań zrealizowanych w roku 2023

L.p.	Określenie celu	Zrealizowane zadania
		Lata 2025-2023
1	Cel 1. Wzmocnienie powiązań gospodarczych i społecznych z pobliskim ośrodkiem miejskim.	Realizacja wspólnych zadań jako członek Lubuskiego Trójmiasta. Wspólna organizacja publicznego transportu zbiorowego w ramach Związku Komunikacji Powiatowej.
2	Cel 5. Poprawa dostępności do podstawowych usług publicznych poprzez rozbudowę i modernizację ogólnodostępnej infrastruktury.	Wykaz zadań zrealizowanych w ramach: modernizacji, budowy i przebudowy infrastruktury drogowej, gospodarki wodno-ściekowej, określono w części 5.Finanse gminy, w dziale 5.4 Inwestycje
3	Cel 6. Podniesienie poziomu życia mieszkańców poprzez wzrost ilości świadczonych usług publicznych i poprawę jakości tych usług.	Modernizacja boiska wielofunkcyjnego w Droszkowie, Budowa Skate Parku w Droszkowie Budowa siłowni zewnętrznych w Łazie
4	Cel 7. Wzmocnienie lokalnych więzi społecznych i poczucia przynależności do gminy.	Organizację imprez społeczno-kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych przez organizacje pozarządowe, sołectwa określono w dziale 11. Kultura i dziale 16. Aktywność obywatelska
5	Cel 8. Utrzymanie wysokiej czystości środowiska naturalnego gminy i ładu przestrzennego jej terenów, na poziomie budującym atrakcyjność osadniczą i turystyczną	W ramach posiadanych możliwości finansowych i kadrowych a także z wykorzystaniem usług zewnętrznych gmina realizowała na bieżąco zadania w zakresie utrzymania czystości i porządku terenów zieleni na terenie gminy.
Lata 2023-2031		
1	Cel.1 Gmina Zabór rozwinięta infrastrukturalnie z poszanowaniem środowiska naturalnego	Gmina od 2021r.realizuje program „Czyste powietrze” . W roku 2023 złożono 41 wniosków z terenu gminy Zabór. W roku 2023 w ramach programu udzielono dofinansowania na kwotę 550 021,16 zł. W ramach budowy świetlicy wiejskiej w Przytoku zamontowano panele fotowoltaiczne o mocy do 12 kW. W 2023r. zmodernizowano 631 m. infrastruktury drogowej. W ramach budowy drogi ul. Wiśniowej w m. Droszków zamontowano 23 oprawy LED.
2	Cel.2 Turystycznie rozpoznawalna oraz przedsiębiorcza Gmina Zabór	Na terenie Gminy istnieją 202 miejsca noclegowe. W 2023r zarejestrowano 6 podmiotów gospodarczych. w 2023r z Gminą Zabór współpracowało 20 organizacji pozarządowych.. Liczba wydarzeń i spotkań lokalnych oraz ogólnokrajowych, w których Gmina wzięła udział w celach promocyjnych w 2023r.- 2.;
3	Cel.3 Gmina Zabór bliżej mieszkańców	Liczba uczniów otrzymujących dodatkowe wsparcie w 2023r. - 24 Liczba zmodernizowanych obiektów infrastruktury kulturalnej i sportowej – 2. Liczba świetlic, w których odbywają się cykliczne zajęcia dla mieszkańców – 3. Liczba odbywających się dodatkowych zajęć szkolnych - 8 Liczba uczniów uczestniczących w dodatkowych zajęciach szkolnych – 127. Liczba zorganizowanych wydarzeń kulturalnych w 2023r- 44. Poziom upowszechnienia wychowania przedszkolnego w roku 2023 wynosił 68% dzieci zamieszkałych na terenie gminy.

2.4. Gminna Ewidencja Zabytków

Pomimo iż Gmina nie posiada Programu ochrony zabytków, zadania w zakresie ich ochrony realizuje poprzez Gminną Ewidencję Zabytków. Obowiązek prowadzenia ewidencji wynika z ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Gminna ewidencja zabytków na terenie Gminy Zabór została przyjęta Zarządzeniem NR 0050.75.2015 Wójta Gminy Zabór z dnia 29 grudnia 2015 r. Ewidencja jest prowadzona w formie zbioru kart adresowych zabytków nieruchomości z terenu gminy, w której ujęte są: zabytki nieruchome wpisane do rejestru, zabytki nieruchome znajdujące się w ewidencji zabytków, obszary ruralistyczne, stanowiska archeologiczne, aleje drzew. Z uwagi na obszerność materiału, z gminną ewidencją zabytków można zapoznać się w urzędzie gminy na stanowisku ds. infrastruktury technicznej.

Obiekty ujęte w gminnej ewidencji zabytków są uwzględniane przy sporządzaniu zmian studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, przy opracowaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, decyzji o lokalizacji inwestycji celu publicznego oraz decyzji o warunkach zabudowy.

2.5. Program opieki nad bezdomnymi zwierzętami oraz zapobiegania bezdomności zwierząt

Program opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie Gminy Zabór na rok 2023 został uchwalony w dniu 23 marca 2023 roku uchwałą Rady Gminy Zabór Nr XLIX.331.2023. Na realizację Programu opieki nad bezdomnymi zwierzętami w 2023 roku wydano środki w łącznej wysokości 31 809,58 zł. Środki te przeznaczono na leczenie zwierząt (zakup leków, usługi weterynaryjne), opłatę roczną za gotowość przyjęcia zwierząt do schroniska, zakup karmy i akcesoriów zwierzęcych, zapewnienie miejsca zwierzętom gospodarskim w gospodarstwie rolnym.

2.6. Strategia rozwiązywania problemów społecznych

Strategię rozwiązywania problemów społecznych uchwalono 16 lutego 2023r. Uchwałą Nr XLVIII.325.2023 Rady Gminy Zabór w celu zapobiegania marginalizacji i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu oraz doprowadzenia do usamodzielnienia osób, rodzin, grup społecznych, społeczności lokalnych oraz wyposażenie w narzędzia umożliwiające samodzielne radzenie sobie z problemami i potrzebami. W roku 2023 cele określone w Strategii realizowano w następujących obszarach: 1) Wzmocnienie integralności rodzin oraz kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodziców 2) Zapewnienie wsparcia i usług w zakresie aktywizacji i integracji społecznej osób o szczególnych potrzebach. 3) Profilaktyka uzależnień oraz ograniczenie konsekwencji społecznych i zdrowotnych z nich wynikających. 4) Ochrona osób doświadczających przemocy w rodzinie oraz zachowań osób dopuszczających się jej. 5) Ograniczenie skali ubóstwa i bezrobocia oraz zmniejszenie problemu wykluczenia społecznego wśród mieszkańców

2.7. Program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Zabór podjęty został na 2022 i 2023 rok, uchwałą nr XXVI.243.2022 Rady Gminy Zabór z dnia 24 marca 2022r. Celem programu jest zmniejszenie zjawiska alkoholizmu, występowania narkomanii oraz zapobieganie spożywaniu alkoholu i używania innych substancji psychoaktywnych przez dzieci, młodzież, zwiększenie pomocy osobom uzależnionym, rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, narkotykowe oraz przemoc. Głównym celem Programu jest krzewienie trzeźwości i abstynencji, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym, oddziaływanie na osoby uzależnione oraz udzielanie pomocy ich rodzinom.

1. W ramach zwiększenia dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od narkotyków, alkoholu oraz behawioralnie i ich rodzin i osób zagrożonych uzależnieniem:

- 1) realizowano programy terapeutyczne i edukacyjne dla osób uzależnionych oraz sprawców przemocy domowej organizowane przez PCPR w Zielonej Górze, jako program korekcyjno – edukacyjny dla sprawców przemocy w rodzinie oraz osób doznających przemocy. Kierowane są osoby wskazane w Niebieskich Kartach, jako podejrzane o stosowanie przemocy i doznające przemocy. Przeprowadzono projekt socjalny pn. „Dziesięć kroków, by stać się lepszym rodzicem” dla osób zagrożonych przemocą w rodzinie oraz uzależnieniami i mających problemy opiekuńczo-

wychowawcze.

- 2) działały dwa punkty konsultacyjne Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, jeden w Zaborze, w budynku urzędu, drugi w Droszkowie w świetlicy wiejskiej. W każdym z punktów dyżur odbywał się raz w miesiącu. Niekiedy częstotliwość ustalona była względem potrzeb mieszkańców.
- 3) finansowano opinie sporządzane przez biegłych w przedmiocie uzależnienia od alkoholu, celem kontynuowania postępowania ;
- 4) finansowano i organizowano pomoc terapeutyczną, psychoterapeutyczną zapewniając dostęp do psychologa, psychoterapeuty;
- 5) zorganizowano w ramach świetlicy środowiskowej zajęcia letnie dla dzieci z terenu gminy;
- 6) rozpowszechnianie informacji na temat szkodliwości spożywania alkoholu, przemocy oraz możliwości uzyskania wsparcia i pomocy w tym zakresie;
- 7) Motywowano do uczestnictwa w terapii uzależnień prowadzonej przez Wojewódzki Ośrodek Terapii Uzależnień i Współuzależnienia lub Lubuski Ośrodek Profilaktyki Terapii Uzależnień i Współuzależnienia. Osoby w trudnej sytuacji finansowej mogły skorzystać z zasiłków w ośrodku pomocy społecznej umożliwiającym dotarcie na terapię.

2. W ramach udzielania rodzinom, w których występują problemy alkoholowe i narkotykowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie:

- 1) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych zajmowała się realizacją zadań związanych z zobowiązaniem do podjęcia leczenia odwykowego. W ramach swojej działalności wystosowała do mieszkańców zgłoszonych w związku z nadużywaniem alkoholu oraz do członków ich rodzin ok. 20 zaproszeń na posiedzenia. Komisja przeprowadziła rozmowy z osobami nadużywającymi alkoholu, celem motywowania do leczenia, podejmowaniu terapii. Prowadzono również rozmowy z członkami rodzin borykającymi się z problemami alkoholowymi swoich bliskich, motywowano do brania udziałów w terapiach skierowanych dla współuzależnionych. Takie działania miały na celu wspieranie osób z problemami alkoholowymi w dążeniu do zmian oraz wspieranie współuzależnionych. W przypadku braku niepodjęcia leczenia jedno postępowanie zakończyło się złożeniem wniosku do sądu celem zobowiązania osób uzależnionych od alkoholu do poddania się leczeniu w zakładzie lecznictwa odwykowego. Cztery osoby, na zlecenie GKRPA, zostały przebadane przez biegłych w przedmiocie uzależnienia od alkoholu, celem ustalenia planu działania;
- 2) w zespole interdyscyplinarnym oraz grupach roboczych, (od września diagnostyczno-pomocowych) podejmowane były działania w środowiskach zagrożonych przemocą domową, inicjowane interwencje, rozpowszechniane i przekazywane informacje o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy. Omawiane były sytuacje występowania przemocy domowej na terenie gminy. Zespół interdyscyplinarny spotkał się 5 razy, utworzono 20 grup roboczych, które spotkały się 62 razy, celem prowadzenia działań procedury NK;
- 3) stworzenie możliwości korzystania z pomocy psychoterapeutycznej i prawnej. Z pomocy prawnika można było skorzystać dwa razy w miesiącu. Oferowana i polecana była również pomoc psychoterapeutyczna i psychologiczna na terenie gminy Zabór. W 2023r. było 21 regularnie korzystających a spotkań odbyło się ok 100. Istniała również możliwość pokierowania każdej osoby zainteresowanej do skorzystania z bezpłatnej pomocy poza gminą Zabór;
- 4) Ośrodek Pomocy Społecznej prowadził działania na rzecz wspierania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, zagrożonych przemocą, dotkniętych alkoholizmem. Zadania realizowali pracownicy socjalni i asystenci rodziny.

3. W ramach prowadzenia profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych i rekreacyjnych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych:

- 1) Głównym filarem działań profilaktycznych była Szkoła Podstawowa w Zaborze, w której zrealizowano całoroczny program kampanii „Zachowaj trzeźwy umysł”, pod hasłem „Rosną zdrowo”, koncentracja na przekazywaniu informacji i wiedzy o zdrowym odżywianiu, podniesieniu świadomości wartości aktywności fizycznej u dzieci i młodzieży, uświadomieniu wpływu zdrowego trybu życia na codzienne funkcjonowanie, nauce sposobów wzmocnienia kondycji

fizycznej i psychicznej uczniów, wspieraniu pozytywnych wyborów życiowych właściwych postaw społecznych, jak również kształtowaniu umiejętności zarządzania czasem wolnym, a tym samym rozwojem zainteresowań, uzdolnień i pasji młodych ludzi. W zależności od wieku uczniów, zaangażowania i świadomości kampania „Zachowaj trzeźwy umysł” w 2023 roku obejmowała tematy odpowiadające aktualnym problemom i możliwościom uczniów:

- klasy I-III „Świat jest w ruchu i ja z nim też”, „Zdrowo jem, zdrowo rosnę”.
- klasy IV-VI „Bilet na zdrową podróż”, „Wygrywam zdrowie”.
- klasy VII- VIII „Inwestuję w zdrowie bez używek”, „Wiem jak utrzymać porządek”.

W ramach profilaktyki szkolnej zrealizowano warsztaty profilaktyczne „Apteczka pierwszej pomocy emocjonalnej dla uczniów”. Zrealizowano program profilaktyki uniwersalnej „Dobry temat” w Szkole Podstawowej w Zaborze, którego zasadniczym założeniem jest wsparcie młodzieży w radzeniu sobie z trudnościami w realizacji ważnych zadań rozwojowych oraz wprowadzenie prawidłowych postaw wobec zachowań ryzykownych związanych z przemocą rówieśniczą i używanie substancji psychoaktywnych. W zajęciach różnego typu uczestniczyło około 180 uczniów. Zaangażowanych było 14 osób kadry pedagogicznej.

2) Prowadzono działalność świetlic środowiskowych. Działały dwie świetlice środowiskowe, w Zaborze i Droszkowie.

4. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych:

- 1) Dofinansowano działania Stowarzyszenia „Pasja w drewnie” na zadanie „Edukacja, turystyka i kultura w gminie Zabór”, Stowarzyszeniu Miłośników Droszkowa na zadania :„Integracja sensoryczna”, „Warsztaty kreatywnej twórczości dla dzieci”, „Organizacja czasu wolnego dzieciom i młodzieży”, Stowarzyszeniu Miłośników Czarnej „Zimowy wypoczynek dzieci i młodzieży 2023” „Letni wypoczynek dzieci i młodzieży 2023”
- 2) Podejmowano interwencje w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego,
- 3) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych monitorowała punkty sprzedaży i podawania alkoholu, zaopiniowała 11 wniosków o wydanie zezwolenia na sprzedaż alkoholu, przeprowadziła kontrole w dwóch (2) punktach sprzedaży alkoholu.

5. Wspieranie reintegracji społecznej i działań na rzecz powrotu osób uzależnionych od alkoholu, wykluczonych społecznie lub zagrożonych wykluczeniem, do społeczności poprzez podtrzymanie motywacji do podjęcia leczenia odwykowego oraz eliminacja problemów socjalno-bytowych, utrudniających życie codzienne i mających źródło w uzależnieniu od alkoholu. Tworzenie warunków do godnego, zdrowego i higienicznego życia w abstynencji, poprzez zatrudnienie socjalne.

- 1) Wspierano osoby utrzymujące trzeźwość, w szczególności te które przeszły terapię, włączano ośrodek pomocy społecznej w pracę z rodziną, pomoc itp., monitorowano, poprzez ośrodek również sytuację osób będących w trzeźwości, zwłaszcza tych, które wychowują małoletnie dzieci.
- 2) Realizatorzy programu: Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Ośrodek Pomocy Społecznej w Zaborze, Szkoła Podstawowa w Zaborze, policja, sądy, WOTUW Zielona Góra, Lopit Zielona Góra;

6. Wskaźniki realizacji zadań:

- 1) liczba realizowanych programów profilaktycznych i uczestników:
 - a) kampania „Zachowaj trzeźwy umysł” – uczestniczyło -180 uczniów; zaangażowani -14 nauczycieli i pielęgniarka.
 - b) program profilaktyki uniwersalnej „Dobry temat” – 35 osób,
- 2) liczba osób korzystających ze zorganizowanej pomocy specjalistycznej - pomoc psychologiczna i psychoterapeutyczna -21 osób, 99 spotkań;
- 3) liczba zorganizowanych szkoleń, seminariów, konferencji oraz ich uczestników –zrealizowano 1 projekt socjalny – „10 kroków by stać się lepszym rodzicem” dla osób zagrożonych przemocą, uzależnieniami oraz współuzależnieniem mających problemy opiekuńczo-wychowawcze – uczestniczyło 7 osób dorosłych oraz 10 dzieci;

- 4) liczba dzieci i młodzieży objętych działaniami profilaktycznymi w świetlicach środowiskowych – ok. 15 dzieci, które korzystały z większą częstotliwością niż jednorazowe przybycie, bądź uczestnictwo w jednorazowym przedsięwzięciu;
- 5) liczba osób i rodzin objętych pomocą z powodu problemu przemocy w rodzinie - praca z około pięcioma (5) rodzinami objętymi przemocą w rodzinie;
- 6) liczba punktów podających i sprzedających alkohol objętych kontrolami - wydano 2 opinie dotyczące punktów sprzedaży alkoholu. Przeprowadzono kontrole w dwóch (2) punktach sprzedaży alkoholu.

2.8. Program wspierania rodziny

Program wspierania rodziny został uchwalony Uchwałą nr XLVII.306.2022 w dniu 22 grudnia 2022r. na lata 2023-2025, w celu wspierania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, w procesie przywracania zdolności rodziny do prawidłowego funkcjonowania w szczególności poprzez pracę z rodziną oraz zapewnienie pomocy w opiece i wychowaniu dzieci. W roku 2023 do sądu na bieżąco w razie potrzeby były składane wnioski o wgląd w sytuację rodzin. Zarówno do prokuratury jak i do sądu przekazywano na bieżąco opinie odnośnie sytuacji w rodzinach problemowych lub objętych nadzorem kuratora sądowego. W ramach programu opieką asystenta rodziny objętych było w trakcie roku 7 rodzin dysfunkcyjnych. Z rodzinami pracował asystent rodziny.

2.9. Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie

Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ofiar Przemocy w rodzinie na lata 2023-2027 uchwalony uchwałą nr XLVII.305.2022 Rady Gminy Zabór w celu przeciwdziałania i zmniejszenia zjawiska przemocy w rodzinie, zapewnienia ochrony jej ofiarom oraz skutecznego oddziaływania na jej sprawców. Program realizowany jest przez zespół interdyscyplinarny, którego zadaniem jest przeciwdziałanie przemocy w rodzinie. Zespół odbył dwa spotkania, podczas których omawiał sytuacje występowania przemocy domowej w środowiskach objętych dozorem kuratora, w których potencjalnie mogła występować przemoc. Podejmował decyzje i wypracowywał koncepcje przeciwdziałania przemocy i niwelowania jej skutków.

2.10. Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Zabór

Wieloletni programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy na lata 2019-2023 uchwalono uchwałą Nr VI.26.2019 Rady Gminy Zabór w dniu 28 marca 2019 r. Program został opracowany zgodnie z ustawą z dnia 21 czerwca 2001r. o ochronie praw lokatorów mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie kodeksu cywilnego. Zakres rzeczowy Programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy Zabór w roku 2023 w stosunku do roku 2022 nie uległ zmianie.

2.11. Program współpracy Gminy Zabór z organizacjami pozarządowymi

Program współpracy z organizacjami pozarządowymi na rok 2023 uchwalono uchwałą Nr XLV.296.2022 Rady Gminy Zabór z dnia 24 listopada 2022 r. Na realizację programu w roku 2023 zaplanowano środki w łącznej wysokości 177 500,00 zł, o 11 400 zł więcej w stosunku do roku 2022. Ze środków zaplanowanych w roku 2023 skorzystało 20 organizacji pozarządowych.: Gminny Klub Piłki Nożnej Liwno, Fundacja Sportowa Sokół, Lubuskie Towarzystwo Krzewienia Kultury Fizycznej, PZW Zabór, Stowarzyszenie Miłośników Czarnej, Stowarzyszenie Miłośników Droszkowa, Koło Emerytów, Rencistów i Inwalidów w Zaborze, Stowarzyszenie Za Borem, Fundacja Pro Arte VIVO, Apis Fundacja, Klub Ju-Jitsu „TORA”, Koło Gospodyń Wiejskich w Zaborze, Koło Gospodyń Wiejskich w Czarnej, Koło Gospodyń Wiejskich Miłsko-Wianki, Koło Gospodyń Wiejskich Droszków, Koło Gospodyń Wiejskich „Złote Dęby” w Dąbrowie, Stowarzyszenie Wokół Kultury, Stowarzyszenie „Pasja w Drewnie”, Stowarzyszenie Inicjatyw Lokalnych Gminy Zabór, Stowarzyszenie Bachus Team Zielona Góra. Zakresy zadań oraz kwoty przeznaczone na ich realizację przedstawia tabela Nr 3.

Tabela 3. Zakresów zadań i wartości przeznaczonych na ich realizację przez organizacje w 2023r.

Lp.	Zakresy zadań priorytetowych	Uszczegółowienie zakresu zadań priorytetowych	Przeznaczona kwota w zł
1	Wspieranie i upowszechniania kultury fizycznej i sportu	1) Prowadzenie rozgrywek piłkarskich dla młodzieży i osób dorosłych	25 000
		2) Prowadzenie zajęć piłkarskich drużyny Juniorów	15 000
		3) Organizacja zawodów wędkarskich z okazji Dnia dziecka w Zaborze	2 000
		4) Organizacja PÓLMARATONU w Przytoku	5 000
		5) Organizacja obozów i udział w turniejach z zakresu Ju-Jitsu	9 000
2	Ekologia i ochrona zwierząt oraz ochrona dziedzictwa przyrodniczego	1) Organizacja edukacji ekologicznej	500
		2) Organizacja akcji ekologicznych w miejscowości Czarna	500
		3) Organizacja lekcji edukacyjnej o pszczołach	1 000
3	Działalność na rzecz osób w wieku emerytalnym	1) Organizacja czasu wolnego seniorom z Gminy Zabór	7 397,04
		2) Organizacja czasu wolnego seniorom w miejscowości Droszków	3 000
		3) Organizacja czasu wolnego seniorom w miejscowości Czarna	1 500
4	Działalność na rzecz osób niepełnosprawnych	1) Organizacja zawodów wędkarskich dla niepełnosprawnych	2 000
5	Kultura, sztuka i ochrona dziedzictwa narodowego	1) Organizacja koncertów muzyki dawnej	4 000
		2) Organizacja teatralnych przedstawień plenerowych w Droszkowie	4 000
		3) Organizacja koncertów poezji śpiewanej	4 000
		4) Wsparcie IV Gminnego Pleneru Rzeźbiarskiego w Czarnej	2 500
		5) Wsparcie organizacji warsztatów wokalnych i koncertów muzycznych	9 000
		6) Udział w festiwalach teatralnych	6 626,4
		7) Wsparcie organizacji koncertu zaduszkowego	4 000
		8) Organizacja świątecznego koncertu kołęd	1 500
		9) Organizacja wyjazdów turystyczno-krajoznawczych	1 300
6	Działalność wspomagająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych	1) Organizacja warsztatów międzypokoleniowych w Czarnej	3 000
		2) Organizacja przedsięwzięć mających na celu kultywowanie tradycji w Zaborze	4 999,79
		3) Organizacja wyjazdów, warsztatów, akcji ekologicznych i przyrodniczych	2 975,37
		4) Organizacja warsztatów, pokazów kulinarnych	3 000
		5) Organizacja warsztatów rękodzielniczych, zajęć sportowych	3 000
		6) Organizacja cyklicznych zajęć taneczno-ruchowych	2 500
8	Turystyka i krajoznawstwo	1) Organizacja spływu kajakowego	3 000
		2) Organizacja rajdu rowerowego	3 000
9	Działalność wspomagająca rozwój techniki, wynalazczości i innowacyjności oraz rozpowszechnianie nowych rozwiązań technicznych w praktyce gospodarczej	1) Organizacja warsztatów z programowania i robotyki, projektowania i drukowania 3D oraz bezpieczeństwa w sieci z obszaru gminy Zabór dla dzieci i młodzieży z terenu gminy	8 000

10	Nauki, szkolnictwa wyższego, edukacji, oświaty i wychowania	1) Prelekcja na temat zasad gry w Paintball	1 000
11	Przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym	1) Organizacja zimowego wypoczynku dla dzieci z Gminy Zabór	2 500
		2) Organizacja letniego wypoczynku dla dzieci z Gminy Zabór	2 500
		3) Organizacja przedsięwzięć edukacyjno-turystycznych dzieciom i młodzieży z Gminy Zabór	2 000
		4) Organizacja zajęć rozwijających zainteresowania uczniów w Droszkowie	4 000
		5) Organizacja warsztatów artystyczno-plastycznych, konkursów plastycznych	4 000
		6) Organizacja zajęć z zakresu integracji sensorycznej	4 000
12	Działalność na rzecz dzieci i młodzieży	1) Organizacja turnieju dla dzieci i młodzieży szkolnej ze szkół Gminy Zabór	1950,1
RAZEM			164 248,7

2.12. Program „Aktywni Zaborzanie 50+”

Program „Aktywni Zaborzanie 50+” został uchwalony 27 września 2019r. Uchwałą Nr X.63.2019 Rady Gminy Zabór. Program adresowany jest do osób, które ukończyły 50 rok życia, zamieszkałych na terenie Gminy Zabór i ma na celu zwiększenie dostępności do różnego rodzaju usług i dóbr, wspieranie i wzmacnianie aktywności społecznej oraz poprawę jakości życia.

Potwierdzeniem uczestnictwa w Programie jest posiadanie Karty „Zaborzanka 50+” uprawniającej do korzystania ze stałych, tymczasowych, świątecznych lub okazjonalnych zniżek oferowanych przez podmioty biorące udział w Programie. W roku w 2023 wydano 21 kart - o 13 kart więcej niż w roku 2022.

3. Realizacja uchwał rady gminy

Rada Gminy Zabór w roku 2023r. podjęła 78 uchwał, z czego 27 stanowiły przepisy prawa miejscowego i podlegały publikacji w Dzienniku Urzędowym Województwa Lubuskiego. Zestawienie szczegółowe realizacji uchwał Rady Gminy Zabór podjętych w 2023r. przedstawia tabela Nr 4

Tabela 4. Szczegółowe zestawienie realizacji uchwał Rady Gminy w Zaborze podjętych w 2023r.

Lp.	Nr uchwały	Tytuł uchwały	Informacja o stanie realizacji
1.	XLVIII.312.23	Uchwała w sprawie uchwalenia planu pracy Rady Gminy Zabór na rok 2023	Zrealizowana
2.	XLVIII.313.23	Uchwała w sprawie uchwalenia planu pracy Komisji Rewizyjnej na rok 2023	Zrealizowana
3.	XLVIII.314.23	Uchwała w sprawie zmiany uchwały budżetowej Gminy Zabór na rok 2023	Zrealizowana
4.	XLVIII.315.23	Uchwała w sprawie zmian Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Zabór na lata 2023/2035	W trakcie realizacji
5.	XLVIII.316.23	Uchwała w sprawie zaciągnięcia kredytu długoterminowego	Zrealizowana
6.	XLVIII.317.23	Uchwała w sprawie udzielenia pomocy finansowej Powiatowi Zielonogórskiemu na zadania bieżące związane z zatrudnieniem Powiatowego Konserwatora Zabytków	Zrealizowana
7.	XLVIII.318.23	Uchwała w sprawie wyrażenia zgody na udzielenie dotacji w wysokości wyższej niż określona w art.17 ust.1 ustawy o finansowaniu zadań oświatowych, dla niepublicznych przedszkoli niebędących przedszkolami specjalnymi	Zrealizowana
8.	XLVIII.319.23	Uchwała w sprawie określenia regulaminu otwartego konkursu ofert na prowadzenie niepublicznych przedszkoli i innych form wychowania przedszkolnego oraz kryteria wyboru ofert	Zrealizowana
9.	XLVIII.320.23	Uchwała w sprawie stawki za 1 kilometr przebiegu pojazdu uwzględnianej przy obliczaniu zwrotu kosztów przewozu dzieci, młodzieży, uczniów oraz rodziców	Zrealizowana

10.	XLVIII.321.23	Uchwała w sprawie przystąpienia Gminy Zabór do realizacji Programu „Korpus Wsparcia Seniorów” na rok 2023	Zrealizowana
11.	XLVIII.322.23	Uchwał w sprawie zmiany uchwały Nr III.4.2018 Rady Gminy Zabór z dnia 14 grudnia 2018r. w sprawie przyjęcia programu osłonowego w zakresie dożywiania na lata 2019/2023	Zrealizowana
12.	XLVIII.323.23	Uchwała w sprawie zmiany uchwały Nr III.5.2018 Rady Gminy Zabór z dnia 14 grudnia 2018r. w sprawie podwyższenia kryterium dochodowego uprawniającego do przyznania zasiłku celowego – pomocy w zakresie dożywiania dla osób objętych wieloletnim rządowym programem „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019/2023	Zrealizowana
13.	XLVIII.324.23	Uchwała w sprawie zmiany uchwały Nr III.6.2018 Rady Gminy Zabór z dnia 14 grudnia 2018r. w sprawie określenia zasad zwrotu wydatków w zakresie dożywiania w formie posiłku albo świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych dla osób objętych wieloletnim rządowym programem „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019/2023	W trakcie realizacji
14.	XLVIII.325.23	Uchwała w sprawie uchwalenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2023/2029	W trakcie realizacji
15.	XLVIII.326.23	Uchwała w sprawie wyrażenia zgody na zawarcie kolejnej umowy dzierżawy na okres powyżej 3 lat z dotychczasowym dzierżawcą oraz wyrażenie zgody na odstąpienie od obowiązku przetargowego trybu zawarcia umowy dzierżawy	Zrealizowana
16.	XLIX.327.23	Uchwała w sprawie zmiany uchwały budżetowej Gminy Zabór na rok 2023	Zrealizowana
17.	XLIX.328.23	Uchwała w sprawie zmian Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Zabór na lata 2023/2035	W trakcie realizacji
18.	XLIX.329.23	Uchwała w sprawie upoważnienia dyrektora szkoły do przyznawania wyższej stawki wynagrodzenia zasadniczego dla nauczycieli w indywidualnych przypadkach oraz w granicach ustalonego planu finansowego szkoły	Zrealizowana
19.	XLIX.330.23	Uchwała w sprawie zmiany uchwały w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Profilaktyki Raka szyjki Macicy	W trakcie realizacji
20.	XLIX.331.23	Uchwała w sprawie programu opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt	Zrealizowana
21.	XLIX.332.23	Uchwała w sprawie wyrażenia zgody na zawarcie umowy dzierżawy na okres powyżej 3 lat oraz wyrażenia zgody na odstąpienie od obowiązku przetargowego trybu zawarcia umowy dzierżawy	Zrealizowana
22.	L.333.23	Rezolucja w sprawie natychmiastowego powstrzymania się Wójta Gminy Zabór od wydawania decyzji pozytywnych w przedmiocie wszelkich inwestycji związanych z budową farm fotowoltaicznych oraz masztu GSM na terenie wsi Dąbrowa, do czasu uchwalenia Strategii Rozwoju Gminy Zabór na lata 2023/2031, zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Zabór oraz miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wsi Dąbrowa	Zrealizowana
23.	L.334.23	Uchwała w sprawie zmian w budżecie gminy Zabór na rok 2023	Zrealizowana
24.	L.335.23	Uchwała w sprawie zmiany Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Zabór na lata 2023/2035	W trakcie realizacji
25.	L.336.23	Uchwała zmieniająca uchwałę w sprawie szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów, w zamian za uiszczoną przez właściciela nieruchomości opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi	Zrealizowana
26.	L.337.23	Uchwała w sprawie zaliczenia dróg do kategorii dróg gminnych	Zrealizowana
27.	L.338.23	Uchwała w sprawie ustalenia stawek procentowych opłaty adiacenckiej	Zrealizowana
28.	L.339.23	Uchwała w sprawie wyrażenia zgody na zawarcie kolejnej umowy dzierżawy na okres powyżej 3 lat z dotychczasowym dzierżawcą oraz wyrażenia zgody na odstąpienie od obowiązku przetargowego trybu zawarcia umowy dzierżawy.(Łaz)	Zrealizowana
29.	L.340.23	Uchwała w sprawie wyrażenia zgody na zawarcie kolejnej umowy dzierżawy na okres powyżej 3 lat z dotychczasowym dzierżawcą oraz wyrażenia zgody na odstąpienie od obowiązku przetargowego trybu zawarcia umowy dzierżawy.(Przytok)	Zrealizowana

30.	L.341.23	Uchwała w sprawie wyrażenia zgody na zawarcie kolejnej umowy dzierżawy na okres powyżej 3 lat z dotychczasowym dzierżawcą oraz wyrażenia zgody na odstąpienie od obowiązku przetargowego trybu zawarcia umowy dzierżawy.(Zabór)	Zrealizowana
31.	L.342.23	Uchwała w sprawie wyrażenia zgody na zawarcie kolejnej umowy dzierżawy na okres powyżej 3 lat z dotychczasowym dzierżawcą oraz wyrażenia zgody na odstąpienie od obowiązku przetargowego trybu zawarcia umowy dzierżawy.(Zabór)	Zrealizowana
32.	L.343.23	Uchwała w sprawie wyrażenia zgody na zawarcie kolejnej umowy dzierżawy na okres powyżej 3 lat z dotychczasowym dzierżawcą oraz wyrażenia zgody na odstąpienie od obowiązku przetargowego trybu zawarcia umowy dzierżawy.(Droszków)	Zrealizowana
33.	L.344.23	Uchwała w sprawie zarządzenia poboru podatku od nieruchomości, rolnego i leśnego od osób fizycznych w drodze inkasa, określenie inkasentów i wysokości wynagrodzenia za inkaso	Zrealizowana
34.	L.345.23	Rezolucja w sprawie natychmiastowego przystąpienia do budowy obwodnicy Droszkowa w ciągu drogi wojewódzkiej nr 282	Zrealizowana
35.	LI.346.23	Uchwała w sprawie zmiany uchwały budżetowej Gminy Zabór na rok 2023	Zrealizowana
36.	LI.347.23	Zmian Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Zabór na lata 2023/2035	W trakcie realizacji
37.	LI.348.23	Uchwała w sprawie udzielenia pomocy finansowej Powiatowi Zielonogórskiemu	Zrealizowana
38.	LI.349.23	Uchwała w sprawie ustanowienia odpłatnej służebności gruntowej na nieruchomości położonej w Czarnej	Zrealizowana
39.	LI.350.23	Uchwała w sprawie trybu i sposobu powoływania i odwoływania członków Zespołu Interdyscyplinarnego w Zaborze	Zrealizowana
40.	LI.351.23	Uchwała w sprawie ustalenia górnych stawek opłat ponoszonych przez właścicieli nieruchomości z terenu Gminy zabór za usługi w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych lub osadników ściekowych w instalacjach przydomowych oczyszczalni ścieków i transportu nieczystości ciekłych	Zrealizowana
41.	LI.352.23	Uchwała w sprawie szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów, w zamian za uiszczoną przez właściciela nieruchomości opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi	Zrealizowana
42.	LI.353.23	Uchwała w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Gminy Zabór na lata 2023/2031	W trakcie realizacji
43.	LI.354.23	Uchwała w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w obrębie Czarna, Gmina Zabór	Zrealizowana
44.	LI.355.23	Uchwała w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obrębu Dąbrowa, Gmina Zabór	Zrealizowano
45.	LI.356.23	Uchwała w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Zabór w obrębie Dąbrowa	Zrealizowana
46.	LI.357.23	Uchwała w sprawie zatwierdzenia sprawozdania finansowego wraz ze sprawozdaniem z wykonania budżetu za 2022 rok	Zrealizowana
47.	LI.358.23	Uchwała w sprawie udzielenia absolutorium Wójtowi Gminy za rok 2022	Zrealizowana
48.	LII.359.23	Uchwała w sprawie przyjęcia Planu Zrównoważonej Mobilności Miejskiej dla Zielonogórsko-Nowosolskiego Obszaru Funkcjonalnego	Zrealizowano
49.	LII.360.23	Uchwała w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w obrębie Zabór, Gmina Zabór	Zrealizowano
50.	LII.361.23	Uchwała w sprawie wyrażenia zgody na zawarcie umowy dzierżawy na okres powyżej 3 lat oraz wyrażenia zgody na odstąpienie od obowiązku przetargowego trybu zawarcia umowy dzierżawy	Zrealizowana
51.	LII.362.2023	Uchwała w sprawie ustanowienia odpłatnej służebności gruntowej na nieruchomości położonej w miejscowości Droszków	Zrealizowana
52.	LII.363.2023	Uchwała w sprawie wyrażenie zgody na nieodpłatne nabycie w formie darowizny przez Gminę zabór nieruchomości położonej w miejscowości Droszków, ul. Cyprysowa	Zrealizowano
53.	LII.364.2023	Uchwała w sprawie wyrażenie zgody na sprzedaż w drodze bezprzetargowej na rzecz użytkowników wieczystych nieruchomości położonej w miejscowości Droszków, oznaczonej nr. ew. działki 223/6	Zrealizowana
54.	LII.365.2023	Uchwała w sprawie wyrażenie zgody na sprzedaż w drodze przetargu ustnego nieograniczonego nieruchomości gruntowych niezabudowanych, położonych w miejscowości Przytok, oznaczonych nr. ew. działek 480/36 oraz 480/37	Zrealizowana

55.	LII.366.2023	Uchwała w sprawie wyboru metody ustalenia opłaty i stawki zagospodarowania odpadami komunalnymi odbieranymi z nieruchomości na terenie Gminy Zabór	Zrealizowana
56.	LII.367.2023	Uchwała w sprawie przyjęcia regulaminu korzystania z kompleksu sportowego w Zaborze	Zrealizowana
57.	LII.368.2023	Uchwała w sprawie zmiany uchwały budżetowej Gminy Zabór na rok 2023	Zrealizowana
58.	LII.369.2023	Uchwała w sprawie zmian Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Zabór na lata 2023/2035	W trakcie realizacji
59.	LIII.370.2023	Uchwała w sprawie zmiany uchwały budżetowej Gminy Zabór na rok 2023	Zrealizowana
60.	LIII.371.2023	Uchwała w sprawie zmian Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Zabór na lata 2023/2035	W trakcie realizacji
61.	LIII.372.23	Uchwała w sprawie określenia wysokości stawek podatku od nieruchomości na rok 2024	Zrealizowana
62.	LIII.373.2023	Uchwała w sprawie określenia wysokości stawek podatku od środków transportowych	Zrealizowana
63.	LIII.374.2023	Uchwała w sprawie podwyższenia kryterium dochodowego uprawniającego do przyznania zasiłku celowego – pomocy w zakresie dożywiania dla osób objętych wieloletnim rządowym programem „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2024/2028	W trakcie realizacji
64.	LIII.375.2023	Uchwała w sprawie przyjęcia programu osłonowego w zakresie dożywiania na lata 2024/2028	W trakcie realizacji
65.	LIII.376.2023	Uchwała w sprawie określenia zasad zwrotu wydatków w zakresie dożywiania w formie posiłku albo świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych dla osób objętych wieloletnim rządowym programem „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2024/2028	W trakcie realizacji
66.	LIII.377.2023	Uchwała w sprawie zmiany uchwały w sprawie szczegółowych warunków przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze, specjalistyczne usługi opiekuńcze, oraz szczegółowych warunków częściowego lub całkowitego zwalniania z opłat, jak również trybu ich pobierania	Zrealizowana
67.	LIII.378.2023	Uchwała w sprawie określenia wysokości stawki podatku od nieruchomości na rok 2024 gruntów zajętych na pola golfowe	Zrealizowana
68.	LIV.379.2023	W sprawie nadania tytułu honorowego obywatelstwa	Zrealizowana
69.	LIV.380.2023	Uchwała w sprawie nadania tytułu honorowego obywatelstwa	Zrealizowana
70.	LV.381.2023	Uchwała w sprawie Programu współpracy Gminy Zabór z organizacjami pozarządowymi na 2024 rok	W trakcie realizacji
71.	LV.382.2023	Uchwała w sprawie Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Zabór na lata 2024/2026	W trakcie realizacji
72.	LV.383.2023	Uchwała w sprawie wyrażenia zgody na zawarcie umowy dzierżawy na okres powyżej 3 lat z dotychczasowym dzierżawcą oraz wyrażenia zgody odstąpienie od obowiązku przetargowego trybu zawarcia umowy dzierżawy	Zrealizowana
73.	LV.384.2023	Uchwała w sprawie ustanowienia odpłatnej służebności gruntowej na nieruchomości położonej w Czarnej	Zrealizowana
74.	LV.385.2023	Uchwała w sprawie zmiany uchwały budżetowej Gminy Zabór na rok 2023	Zrealizowana
75.	LV.386.2023	Uchwała w sprawie zmian Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Zabór na lata 2023/2035	W trakcie realizacji
76.	LV.387.2023	Uchwała w sprawie ustalenia wykazu wydatków niewygasających z upływem roku budżetowego 2023 oraz planu finansowego tych wydatków	Zrealizowana
77.	LV.388.2023	Uchwała w sprawie uchwalenia budżetu Gminy Zabór na rok 2024	Zrealizowana
78.	LV.389.2023	Uchwała w sprawie uchwalenia Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Zabór na lata 2024/2025	W trakcie realizacji

4. Współpraca z innymi społecznościami samorządowymi

4.1. Współpraca międzynarodowa

W roku 2023 w związku z obchodami 100-lecia działalności klubu piłkarskiego Hertha Neuterbbin udaliśmy się z wizytą do Partnerskiej Gminy Neutrebbin., gdzie odbył się turniej piłki nożnej drużyn polsko – niemieckich. Gminę Zabór reprezentował Gminny Klub Piłki Nożnej Liwno Zabór. Turniej wygrała reprezentacja Gminy Zabór – GKPN Liwno.

Następna wizyta odbyła się już w styczniu 2024 roku, na której podsumowano współpracę w 2023 r. i omówiono plany na 2024 r.

4.2. Inne formy współdziałania

Gmina Zabór jest członkiem organizacji i stowarzyszeń skupiających samorzady o lokalnym oraz regionalnym zasięgu, których cele służą wspieraniu idei samorządu terytorialnego oraz rozwojowi Gminy Zabór.

4.3. Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania Między Odrą a Bobrem

Gmina Zabór, będąc członkiem Lokalnej Grupy Działania Między Odrą a Bobrem i realizując założenia Lokalnej Strategii Rozwoju w ramach poddziałania 19.2 „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność” z wyłączeniem projektów grantowych oraz operacji w zakresie podejmowania działalności gospodarczej objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 na podstawie zawartej umowy o dofinansowanie z dnia 23.03.2022 r. z Samorządem Województwa Lubuskiego zaplanowała w budżecie Gminy Zabór na 2023 rok realizację zadania pn.: „Budowa skateparku w m. Droszków w gminie Zabór”. Inwestycja została zakończona we wrześniu 2023r., a jej koszt wyniósł 354 855,00 zł przy dofinansowaniu na poziomie 127 260,00 zł.

4.4. Stowarzyszenie Odra dla Turystów

Uchwałą Rady Gminy Zabór z dnia 24 czerwca 2015r. Gmina Zabór przystąpiła do stowarzyszenia pod nazwą „Stowarzyszenie Odra dla turystów”. Stowarzyszenie jest dobrowolną organizacją Gmin propagującą rozwój turystyki Doliny Odry. W związku z trwającą Pandemią w 2020r. Stowarzyszenie zawiesiło swoją działalność, aby nie ponosić kosztów związanych z utrzymaniem pracowników. W roku 2023 Współpraca ograniczała się do posiedzenia walnego zgromadzenia prowadzonego w formie zdalnej.

4.5. Zrzeszenie Gmin Województwa Lubuskiego

Zrzeszenie Gmin Województwa Lubuskiego jest jedyną w Polsce organizacją skupiającą wszystkie 82 jednostki samorządu gminnego jednego regionu. Powstało w listopadzie 2014 roku w wyniku zmiany nazwy oraz charakteru „Zrzeszenia Prezydentów, Burmistrzów i Wójtów Województwa Lubuskiego”. Zrzeszenie jest sygnatariuszem Ogólnopolskiego Porozumienia Organizacji Samorządowych (któremu przewodniczyło w latach 2013-2014), dzięki czemu głos wypracowany na forum regionalnym dostrzegany jest przez Sejm i Senat RP oraz przez Radę Ministrów.

W 2023 r. współpraca z gminami realizowana była poprzez realizację konwentów dla Prezydentów, Burmistrzów i Wójtów, seminarium dla skarbników i sekretarzy oraz szkoleń i webinarium dla pracowników samorządu gminnego różnego szczebla. Koszt udziału w ww. formach szkolenia wyniósł 3 385,00 zł.

4.6. Zielonogórski Związek Powiatowo-Gminny

W 2023 roku usługi publicznego transportu zbiorowego w tym dowóz dzieci do szkół dla Gminy Zabór realizował podmiot wewnętrzny Zielonogórskiego Związku Powiatowo-Gminnego Zielonogórska Komunikacja Powiatowa Spółka z o.o.

W ramach zawartej umowy Gmina Zabór realizuje obowiązek zapewnienia dowozu uczniów do szkół na podstawie art. 32 ust.5 oraz art. 39 ust. 3 ustawy z dnia 14 grudnia 2016r. Prawo oświatowe oraz zaspakają zbiorowe potrzeby wspólnoty w zakresie lokalnego transportu zbiorowego.

W 2023 roku ZKP Spółka z o.o. na zlecenie gmin członkowskich realizowała obsługę linii komunikacyjnych Zielona – Góra – Drzonów (Gmina Świdnica), Zielona Góra – Piaski (Gmina Świdnica), Zielona Góra – Lipno (Gmina Świdnica), Zielona Góra – Czarna (Gmina Zabór), Zielona Góra – Turów (Gmina Nowogród Bobrzański), Zielona Góra – Dobroszów Wielki (Gmina Nowogród Bobrzański), linie z dopłatą z Funduszu rozwoju przewozów autobusowych.

W 2023 roku ZKP Spółka z o.o. pozyskała kolejne dwa nowe autobusy marki IVECO Low Entry 47 miejsc siedzących dla pasażerów oraz busa Mercedesa Benz 22 miejsc siedzących.

ZKP Spółka z o.o. obecnie dysponuje 20 autobusami marki Mercedes, IVECO pojazdy Low Entry przystosowane do przewozu osób niepełnosprawnych. Wszystkie pojazdy w standardzie, klimatyzowane, wyposażone w wyświetlacze, w barwach niebieskich, ergonomiczne siedzenia dla pasażerów.

Zarząd Zielonogórskiego Związku Powiatowo – Gminnego złożył wnioski o objęcie dopłatę w ramach Funduszu rozwoju przewozów autobusowych o charakterze użyteczności publicznej na rok budżetowy 2023 do Wojewody Lubuskiego na linie komunikacyjne dla gmin członkowskich min. dla Gminy Zabór. Umowa z Wojewodą została zawarta w grudniu 2022r. W 2023 roku Zielonogórski Związek Powiatowo-Gminny składał kilka wniosków o dofinansowanie z Rządowego Funduszu Polski Ład: Programu Inwestycji Strategicznych, wniosek z VI edycji został zakwalifikowany przez Prezesa Rady Ministrów do otrzymania promesy inwestycyjnej w wysokości 1 900 000,00 z przeznaczeniem na realizację inwestycji: Zakup 2 sztuk autobusów z napędem Euro VI dostosowany dla osób niepełnosprawnych w transporcie zbiorowym Zielonogórskiego Związku Powiatowo – Gminnego. Związek planuje przeprowadzenie postępowania zakupowego i zakup autobusów w 2024 r. Będą to autobusy przeznaczone do realizacji publicznego transportu zbiorowego, a także na wyjazdy okazjonalne dla gmin członkowskich.

W 2023 roku Zielonogórski Związek Powiatowo-Gminny aplikował o pozyskanie środków zewnętrznych w ogłoszonym przez CUPT (Centrum Unijnych Projektów Transportowych) konkursie nr KPOD.09.05-IW.02-001/23 dla komponentu E – Zielona, inteligentna mobilność Inwestycja: E1.1.2 Zero- i niskoemisyjny transport zbiorowy (autobusy) Krajowy Plan Odbudowy. W konkursie wsparcie mogły uzyskać przedsięwzięcia dotyczące zakupu zero emisyjnego taboru autobusowego (elektrycznego, wodorowego, hybryda plug-in) lub niskoemisyjnego taboru autobusowego (zasilanego paliwami alternatywnymi – CNG, LPG/LNG), wraz z niezbędną infrastrukturą ładowania/tankowania lub taboru zasilanego olejem napędowym (diesel, norma nie niższa niż EURO VI), w tym hybrydy HEV/MHEV, dla:

- obsługi nowoutworzonych pozamiejskich linii autobusowych;
- wymiany taboru autobusowego na dotychczas funkcjonujących pozamiejskich liniach autobusowych zagrożonych likwidacją (ze względu na przestarzały tabor i/lub deficytowość linii).

Zielonogórski Związek Powiatowo-Gminny przygotował przedsięwzięcie na zakup 20 sztuk autobusów niskoemisyjnych zasilanych olejem napędowym (diesel), autobusy planowane są do rozwoju publicznego transportu zbiorowego do obsługi na obecnych liniach komunikacyjnych oraz na nowo utworzonych dla członków Zielonogórskiego Związku Powiatowo-Gminnego.

W 2023 roku z transportu realizowanego przez Zielonogórską Komunikację Powiatową Spółka z o.o. na podstawie biletów jednorazowych skorzystało około 168 tys. pasażerów, natomiast na podstawie biletów miesięcznych z komunikacji skorzystało ponad 504 tys. osób. W 2023 roku ceny biletów dla pasażerów nie uległy zmianie. W komunikacji organizowanej przez Zielonogórski Związek Powiatowo-Gminny obowiązują ulgi handlowe w wysokości 52% ceny biletu normalnego dla seniorów na podstawie legitymacji wydanej przez gminę. W 2023 roku z ulgi handlowej skorzystało prawie 7 tys. pasażerów z Gminy Zabór.

4.7. Stowarzyszenie Gmin Rzeczypospolitej Polskiej „Euroregion Sprewa-Nysa – Bóbr”

Gmina Zabór jest członkiem Stowarzyszenia Euroregion Sprewa-Nysa Bóbr od roku 1998. Rada Gminy Zabór uchwałą Nr XXI/145/1998 w dniu 7 marca 1998 podjęła decyzję o przystąpieniu Gminy Zabór do Stowarzyszenia. Celem Stowarzyszenia jest wszechstronna działalność na rzecz pomyślności regionu, jako sanacji ekologicznej, rozkwitu gospodarczego oraz stałej poprawy warunków życia jego mieszkańców. W roku 2023 alokacja środków, która została przyznana Stowarzyszeniu została podzielona na tzw. projekty „miękkie” i „twarde”. Propozycja została przekazana do Kancelarii Premiera do zatwierdzenia. Po zatwierdzeniu będą ogłaszane konkursy.

5. Finanse gminy

5.1. Budżet Gminy

Budżet Gminy Zabór na rok 2023 uchwalony został uchwałą Rady Gminy Zabór nr Uchwała Nr XLVII.310.2022 z dnia 22.12.2022 roku. W roku budżetowym dokonano łącznie 61 zmian budżetu, z czego 7 razy uchwałami Rady Gminy Zabór i 54 razy zarządzeniami Wójta Gminy Zabór.

Po dokonanych zmianach w planach finansowych 2023 roku budżet gminy uległ zmianie i na dzień 31.12.2023r. po stronie dochodów plan wyniósł 29 079 293,38 zł, natomiast po stronie wydatków plan ogółem wynosił 31 904 668,76 zł. Procentowe wykonanie dochodów i wydatków oraz wykonanie wyniku finansowego wg planu na dzień 31 grudnia 2023 roku ujęto w tabeli Nr 5.

Tabela 5. Podstawowe dane budżetowe.

Wyszczególnienie	Plan na 1.01.2023 r. (w zł)	Plan na 31.12.2023 r. (w zł)	Wykonanie (w zł)	Realizacja planu po zmianach (w %)
Dochody	27 093 288,00	29 079 293,38	28 528 347,87	98,11%
Wydatki	32 103 230,00	31 904 668,76	30 450 907,54	95,44%
Wynik	-5 009 942,00	-2 825 375,38	-1 922 559,67	-

5.2. Dochody Gminy

Ogólny plan dochodów Gminy Zabór na dzień 31.12.2023 r. wyniósł 29 079 293,38 zł, a jego wykonanie po IV kwartale roku budżetowego wynosiło 28 528 347,87 zł co stanowiło 98,11% założonego planu.

Procentowe wykonanie dochodów w poszczególnych działach budżetowych obrazuje tabela Nr 6.

Tabela 6 . Wykonanie planu dochodów na dzień 31.12.2023r.

Dział	Wyszczególnienie	Plan na 31.12.2023 r. (w zł)	Wykonanie (w zł)	Realizacja planu (w %)
010	Rolnictwo i łowiectwo	418 158,75	182 158,75	43,56%
400	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i	721 451,00	748 147,18	103,70%
600	Transport i łączność	3 734 970,00	3 687 000,00	98,72%
700	Gospodarka mieszkaniowa	835 442,00	840 433,80	100,60%
710	Działalność usługowa	19 340,00	20 745,76	107,27%
750	Administracja publiczna	75 164,25	75 143,45	99,97%
751	Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i	55 278,00	55 038,00	99,57%
752	Obrona narodowa	1 200,00	1 100,00	91,67%
754	Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	100 816,27	100 816,27	100,00%
755	Wymiar sprawiedliwości	960,00	960,00	100,00%
756	Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od in- nych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem	8 697 754,10	8 679 252,49	99,79%
758	Różne rozliczenia	7 293 412,12	7 318 629,15	100,35%
801	Oświata i wychowanie	214 050,62	210 149,66	98,18%
852	Pomoc społeczna	366 724,74	363 537,70	99,13%
853	Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	457 776,00	304 223,16	66,46%
854	Edukacyjna opieka wychowawcza	6 000,00	1 056,00	17,60%
855	Rodzina	2 416 876,53	2 336 466,79	96,67%
900	Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	3 016 987,00	2 971 728,36	98,50%
921	Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	576 932,00	561 761,35	97,37%
926	Kultura fizyczna	70 000,00	70 000,00	100,00%
	RAZEM DOCHODY OGÓŁEM	29 079 293,38	28 528 347,87	98,11%

W roku 2023 najwyższe zasilenie budżetu Gminy Zabór stanowiły wpływy z tytułu dochodów od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej i stanowiły 30,42 % ogółem wykonanych dochodów tj. 8 679 252,49 zł. Zaraz po tych dochodach następną wartością są wpływy z tytułu różnych rozliczeń w tym subwencja oświatowa, wyrównawcza oraz uzupełniająca, które zasiły budżet w łącznej wysokości 7 318 629,15 zł co stanowiło 25,65 % wykonania dochodów.

Dochody majątkowe Gminy Zabór w 2023 roku zostały wykonane na poziomie **5 834 430,04 zł** i stanowiły 20,45 % wszystkich uzyskanych dochodów w roku 2023. Co oznacza że 1/5 wszystkich dochodów to środki pozyskane przez gminę na dofinansowania zadań inwestycyjnych, które realizowane były na terenie Gminy Zabór oraz dochody ze sprzedaży mienia.

Gmina pozyskała zewnętrzne środki finansowe na takie zadania jak:

- 1) Rozbudowa drogi gminnej nr 007002F ul. Witosa w Zaborze- środki otrzymane z Rządowego Funduszu Polski Ład w kwocie 3 200 000,00 zł;
- 2) Budowa drogi gminnej ul. Brzaskwiniowej wraz z budową odwodnienia i oświetlenia drogowego oraz kanału technologicznego w m. Droszków gm. Zabór (I ETAP)- środki pozyskane z Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg w kwocie 480 000,00 zł;
- 3) Opracowanie dokumentacji na budowę remizy strażackiej z przeznaczeniem dla OSP Łaz - dotacja celowa otrzymana z Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubuskiego w kwocie 50 000,00 zł;
- 4) Modernizacja oświetlenia drogowego w Gminie Zabór - dofinansowanie inwestycji gminy, pozyskane z Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubuskiego z Regionalnego Programu Operacyjnego w kwocie 884 229,77 zł;
- 5) Budowa świetlicy wiejskiej w miejscowości Przytok - dotacja z ARiMR w kwocie 484 093,00 zł;
- 6) Modernizacja boiska ORLIK w m. Droszków – dotacja z Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubuskiego w kwocie 70 000,00 zł;
- 7) Środki z tytułu odpłatnego nabycia prawa własności oraz prawa użytkowania wieczystego nieruchomości w kwocie 663 289,27 zł;
- 8) Środki z tytułu przekształcenia prawa użytkowania wieczystego w prawo własności w kwocie 2 818,00 zł.

5.3. Wydatki Gminy

Wydatki budżetu Gminy w 2023 roku wyniosły 30 450 907,54 zł, a ich realizacja stanowiła 95,44% planu wynoszącego 31 904 668,76 zł.

W powyższej kwocie wydatki bieżące wykonano w wysokości 20 336 769,03 zł co stanowiło 95,23% realizacji założonego planu, natomiast wydatki majątkowe zostały wykonane na kwotę 10 114 138,51 zł i wyniosły 95,88% zaplanowanych wydatków majątkowych. Tym samym w roku 2023 wydatki w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły 6 781,93 zł. Realizację planu wydatków w poszczególnych działach budżetowych przedstawia tabela Nr 7:

Tabela 7 . Wykonanie planu wydatków na dzień 31.12.2023r. w ujęciu działowym

Dział	Wyszczególnienie	Plan na 31.12.2023 r. (w zł)	Wykonanie (w zł)	Realizacja planu (w %)
010	Rolnictwo i łowiectwo	996 358,75	914 722,44	91,81%
400	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	450 400,00	421 414,20	93,56%
600	Transport i łączność	7 407 095,40	7 354 981,03	99,30%
710	Działalność usługowa	22 000,00	19 394,83	88,16%
750	Administracja publiczna	3 339 332,89	3 154 762,80	94,47%
751	Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa	55 278,00	55 038,00	99,57%
752	Obrona narodowa	7 200,00	7 100,00	98,61%
754	Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	319 123,27	242 575,76	76,01%
755	Wymiar sprawiedliwości	960,00	960,00	100,00%
757	Obsługa długu publicznego	284 000,00	229 596,25	80,84%

Dział	Wyszczególnienie	Plan na 31.12.2023 r. (w zł)	Wykonanie (w zł)	Realizacja planu (w %)
758	Różne rozliczenia	99 000,00	0,00	0,00%
801	Oświata i wychowanie	6 166 016,12	6 027 687,34	97,76%
851	Ochrona zdrowia	158 520,10	126 505,44	79,80%
852	Pomoc społeczna	1 017 894,74	982 219,16	96,50%
853	Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	490 416,00	486 848,78	99,27%
854	Edukacyjna opieka wychowawcza	7 500,00	1 320,00	17,60%
855	Rodzina	2 811 362,53	2 747 463,01	97,73%
900	Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	5 157 414,75	4 645 750,40	90,08%
921	Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	2 048 576,21	2 001 370,90	97,70%
926	Kultura fizyczna	1 066 220,00	1 031 197,20	96,72%
	RAZEM WYDATKI OGÓŁEM	31 904 668,76	30 450 907,54	95,44%

Z powyższej tabeli wynika, że w całym budżecie gminy najwyższe koszty wykazują wydatki ponoszone w dziale transportu i łączności tj. 7 354 981,03 zł i stanowiły one 24,15 % wykonania ogólnych wydatków. Drugą najwyższą wartością kosztów stanowiły wydatki ponoszone na oświatę i wychowanie, tj. 6 027 687,34 zł co dało 19,79 % ogólnego wykonania budżetu. Ponadto duże nakłady gmina ponosi na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska, które stanowiły 15,26% ogółu wydatków. Również dział administracji, rodziny oraz kultury i ochrony dziedzictwa narodowego to jedne z wyższych wartości wykonanych wydatków roku 2023.

5.4. Inwestycje

Zrealizowane zadania inwestycyjne w roku 2023 stanowiły 33,21 % wykonanych wydatków ogółem i opiewały na kwotę **10 114 138,51 zł**, co w rezultacie stanowi, że wydatki inwestycyjne w 2023 roku wzrosły w stosunku do roku 2022 o 10,11 punktu procentowego. Szczegółowy wykaz zrealizowanych zadań inwestycyjnych w roku 2023 przedstawia tabela Nr 8.

Tabela 8. Zadania inwestycyjne realizowane w roku 2023

Lp	Nazwa zadania	Poniesiony wydatek w zł
1.	Budowa sieci wodociągowej w Zaborze ul. Chłapowskiego	463 560,00
2.	Dokumentacja na budowę sieci wodociągowej w m. Wielobłota	28 000,00
3.	Budowa sieci wodociągowej w miejscowości Proczki	121 005,00
4.	Modernizacja Stacji Uzdatniania Wody w m. Milsko	48 073,32
5.	Wymiana odcinka sieci wodociągowej w m. Milsko	14 760,00
6.	Zakup sprężarki tłokowej na stację uzdatniania wody w miejscowości Łaz	14 058,36
7.	Budowa dróg ul. Słonecznej, Piaskowej i Gajowej w m. Przytok w ramach Polskiego Ładu w tym :	1 060 000,00
	<i>niewygasające wydatki</i>	320 266,96
8.	przejęcie gruntów ZRID na potrzeby realizacji zadania "Budowa dróg ul. Słonecznej, Piaskowej i Gajowej w m. Przytok" wraz z usunięciem drzew pod inwestycję	241 669,00
9.	Budowa odcinka chodnika w m. Droszków ul. Wiśniowa w kierunku świetlicy wiejskiej	12 227,68
10.	Budowa drogi gminnej w Zaborze ul. Polna (I ETAP)	500 000,00
11.	Opracowanie dokumentacji na budowę drogi w miejscowości Droszków ul. Ptasia (I ETAP)	83 640,00
12.	Budowa drogi gminnej - ul. Wiśniowej w m. Droszków (etap końcowy)	186 560,40

13.	Budowa odcinka drogi Jaśminowej w m. Droszków wraz z rowem chłonnym	41 820,00
14.	Rozbudowa drogi gminnej nr 007002F (ul. Witosy) w m. Zabór	3 200 000,00
15.	Opracowanie dokumentacji na budowę drogi w m. Przytok ul. Lawendowa w tym :	24 520,00
	<i>niewygasające wydatki</i>	24 520,00
16	Budowa drogi gminnej ul. Brzoskwiniowej wraz z budową odwodnienia i oświetlenia drogowego oraz kanału technologicznego w m. Droszków gm. Zabór (I ETAP) w tym:	1 315 104,00
	<i>niewygasające wydatki</i>	1 315 104,00
17	Wykonanie dokumentacji projektowej na wykonanie projektu budowy remizy OSP "Łaz"	61 500,00
18	Dotacja celowa na pomoc finansową Powiatowi Zielonogórskiemu z przeznaczeniem na zakup dla Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Sulechowie wieży endoskopowej wraz z osprzętem	3 000,00
19	Opracowanie dokumentacji na budowę kanalizacji na ul. Ptasiej w m. Droszków	33 210,00
20	Dokumentacja projektowo-kosztorysowa na budowę sieci kanalizacyjnej ul. Chłapowskiego, Jagodowa, Cichy Zakątek-Zabór	75 000,00
21	Opracowanie dokumentacji na budowę kanalizacji sanitarnej ul. Brzoskwiniowa w m. Droszków	24 600,00
22	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w Zaborze ul. Polna	44 500,00
23	Modernizacja oczyszczalni ścieków ul. Kisielińska 6 w m. Przytok (PBOŚ)	32 287,50
24	Budowa oczyszczalni ścieków w Droszkowie I ETAP w tym :	415 217,25
	<i>niewygasające wydatki</i>	259 499,25
25	Modernizacja pompowni ściekowej os. Lido Zabór	52 890,00
26	Dokumentacja na budowę oświetlenia w m. Łaz dz. 216	7 400,00
27	Modernizacja instalacji CO wraz z wymianą kotła na paliwo stałe na kocioł gazowy w budynku Ośrodka Zdrowia w Zaborze	42 594,25
28	Modernizacja budynku socjalnego w m. Czarna	29 999,70
29	Budowa świetlicy wiejskiej w miejscowości Przytok - końcowe rozliczenie, zakup nowego wyposażenia do świetlicy oraz utwardzenie terenu wokół świetlicy	583 222,68
30	Modernizacja świetlicy wiejskiej w m. Czarna (zadaszanie , drzwi wejściowe)	21 525,00
31	Wykonanie dokumentacji projektowej na zagospodarowanie terenu przy świetlicy wiejskiej w m. Droszków	10 000,00
32	Wykonanie dokumentacji na budowę siłowni zewnętrznej na budowę siłowni zewnętrznej w miejscowości Miłsko	2 500,00
33	Dotacja na rozbudowę Gminnej Biblioteki Publicznej w Zaborze - (etap końcowy)	408 456,00
34	Budowa siłowni zewnętrznej w m. Łaz	14 956,80
35	Wykonanie dokumentacji projektowej na budowę placu zabaw w m. Przytok	3 567,00
36	Budowa Skateparku w m. Droszków	354 855,00
37	Montaż piłkochwyłów na boisku ORLIK w m. Zabór	12 976,50
38	Modernizacja boiska ORLIK w m. Droszków	524 883,07
	RAZEM	10 114 138,51

5.5. Fundusz Sołecki

W roku 2023 w ramach wyodrębnionego w budżecie Gminy Zabór Funduszu Sołeckiego, zrealizowano wydatki z przeznaczeniem na 8 sołectw. Poniesione środki w ramach omawianego funduszu wzrosły w stosunku do roku 2022 o 4,39 % i wyniosły ogółem 260 530,30 zł. Wydatki realizowane z Funduszu Sołeckiego zostały przeznaczone między innymi na realizację przedsięwzięć, które zostały zgłoszone przez sołectwa poprzez złożenie odpowiednich wniosków,

były zadaniami własnymi gminy i służyły poprawie warunków życia mieszkańców. Z wydzielonych środków sołectwa utrzymywały sale wiejskie i tereny zielone, organizowały różnego rodzaju warsztaty i zajęcia dla dzieci, młodzieży i dorosłych. Wykonanie funduszu sołectkiego w poszczególnych sołectwach przedstawia tabela Nr 9.

Tabela 9. Wykonanie planu wydatków z Funduszu Sołectkiego w poszczególnych sołectwach w roku 2023

	NAZWA SOŁECTWA	PLAN	WYKONANIE
1.	Sołectwo Czarna	19 362,88	19 225,40
2.	Sołectwo Dąbrowa	17 146,97	15 494,47
3.	Sołectwo Droszków	52 759,90	51 277,63
4.	Sołectwo Łaz	30 653,50	25 595,63
5.	Sołectwo Miłsko	28 648,63	26 643,60
6.	Sołectwo Przytok	52 759,90	52 225,59
7.	Sołectwo Tarnawa	18 888,04	17 600,69
8.	Sołectwo Zabór	52 759,90	52 467,29
	RAZEM:	272 979,72	260 530,30

5.6. Zadłużenie gminy

Zadłużenie Gminy Zabór na koniec 2023r. wynosiło 4 305 814,00zł co stanowi 15,09 % wykonanych dochodów roku 2023 i w stosunku do roku 2022 wzrosło o 3,53 punktu procentowego. Wzrost zadłużenia względem roku poprzedniego wynika z nowo zaciągniętego w 2023r. kredytu w wysokości 1 500 000,00 zł, a tym samym z końcem roku 2023 zadłużenie gminy w przeliczeniu na 1 mieszkańca wynosiło 958,98 zł.

6. Ład przestrzenny

6.1. Studium uwarunkowań i kierunków przestrzennego zagospodarowania gminy

Podstawowy zarys i kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy wyznacza studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Jest to dokument planistyczny o charakterze ogólnym, obejmujący obszar całej gminy. Istotą studium jest określenie polityki przestrzennej gminy i lokalnych zasad zagospodarowania przestrzennego w oparciu o diagnozę uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Zabór zostało uchwalone uchwałą Nr VII/49/03 Rady Gminy Zabór z dnia 9 lipca 2003 r. Studium było zmieniane w latach 2007, 2010, 2013, 2014, 2019. Udział poszczególnych przeznaczeń terenów w zagospodarowaniu terenu gminy Zabór w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego przedstawia tabela Nr 10.

Tabela 10. Udział poszczególnych przeznaczeń terenów w zagospodarowaniu terenu gminy Zabór

Zakres danych	Gmina	mieszkaniowe	usługi komercyjne	usługi publiczne, w tym ZP	produkcyjne	infrastruktury technicznej	pozostałe, w tym K, R, Z i W
Powierzchnia [ha]	9338	446,12	21,23	24,32	75,94	2,32	8764,07
Udział w powierzchni gminy [%]	100	4,78	0,23	0,26	0,81	0,02	93,90

Uszczegółowienie zasad zagospodarowania terenów następuje w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

6.2. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego

W 2023 roku w granicach administracyjnych gminy Zabór obowiązywało 30 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Udział poszczególnych przeznaczeń terenów w całkowitej powierzchni obszarów objętych miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego przedstawia tabela nr 11.

Tabela 11. Udział poszczególnych przeznaczeń terenów w całkowitej powierzchni obszarów

Zakres danych	Gmina	mieszkaniowe	usługowa	produkcyjna	Zieleni i wód	infrastruktury technicznej i komunikacji	rolnicze
Powierzchnia [ha]	863,8	316,91	24,68	3,43	5,81	0,04	365,79
Udział w powierzchni objętej m.p.z.p. [%]	100	41,3	8,9	0,8	45,5	2,1	1,4

6.3. Decyzje o lokalizacji inwestycji celu publicznego

W przypadku braku miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego określenie sposobów zagospodarowania i warunków zabudowy terenu następuje w drodze decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu, przy czym:

- 1) lokalizację inwestycji celu publicznego ustala się w drodze decyzji o lokalizacji inwestycji celu publicznego;
- 2) sposób zagospodarowania terenu i warunki zabudowy dla innych inwestycji ustala się w drodze decyzji o warunkach zabudowy.

Decyzje te uwidaczniają tempo rozwoju przestrzennego oraz strukturę rodzajową i przestrzenną zmian zachodzących na obszarze gminy. Ustalenie lokalizacji inwestycji celu publicznego następuje na wniosek inwestora.

Ilość wydanych decyzji w 2022 r.:

- 1) Decyzje o warunkach zabudowy – 87 szt. (w roku 2022 – 32 szt.)
- 2) Decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego – 25 szt. (w roku 2022 - 27 szt.)

7. Mienie komunalne

7.1. Zasób Nieruchomości Gruntowych

Na dzień 31 grudnia 2023 r. w zasobie gminnym zaewidencjonowano 287,6171 ha gruntów. W stosunku do roku 2022, w wyniku przejęcia nieruchomości w ramach realizacji inwestycji drogowej w miejscowości Przytok oraz przekazania przez Powiatowy Zielonogórski Zarząd Dróg w formie darowizny, drogi powiatowej relacji Łaz-Milsko, powierzchnia zasobu uległa zwiększeniu o 12,2371 ha. Zestawienie powierzchni gruntów przedstawiono w tabeli Nr 12.

Tabela 12. Zasób Nieruchomości Gruntowych

Rodzaje	Składniki	Jedn. miary	Ilość
Grunty	1. Grunty orne, łąki pastwiska	ha	36,6035
	2. Wody stojące i stawy	ha	3,8009
	3. Lasy i zadrzewienia	ha	35,0122
	5. Tereny przemysłowe		0,7219
	4. Tereny mieszkaniowe, zurbanizowane i inne niezabudowane	ha	11,8937
	5. Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe	ha	6,9990
	6. Drogi	ha	158,4482
	7. Rowy	ha	24,3004
	8. Pozostałe	ha	9,83730
Razem		ha	287,6171

Zasób nieruchomości Gminy Zabór w większości stanowią drogi (publiczne, polne, wewnętrzne) bo aż 55% powierzchni, drugim składnikiem zasobu co do wielkości są użytki rolne (grunty orne, sady, łąki, pastwiska, sady), które stanowią 13% powierzchni, lasy i zadrzewienia to 12% powierzchni, 8% powierzchni zasobu zajmują rowy, tereny mieszkaniowe,

zurbanizowane i inne niezabudowane grunty stanowią 4%, pozostałe (użytki kopalnia, nieużytki, użytki ekologiczne) 3% , tereny rekreacyjno-wypoczynkowe po 2%, a ok. 2% to wody stojące i stawy, natomiast tereny przemysłowe stanowią ok. 1%. Zasób nieruchomości Gminy Zabór w poszczególnych obrębach przedstawia tabela Nr 13.

Tabela 13. Zasób nieruchomości Gminy Zabór w poszczególnych obrębach

L.p.	Obręb	Ilość gruntów w ha	Udział procentowy
1	Czarna	29,3867	10,22
2	Dąbrowa	19,7914	6,88
3	Droszków	42,3578	14,73
4	Łaz	23,9569	8,33
5	Miłsko	21,2571	7,39
6	Przytok	51,9206	18,05
7	Tarnawa	46,0118	16,00
8	Zabór	52,9348	18,40

7.2. Formy władania gruntami

- 1) Grunty w dzierżawie 1,6219 ha,
- 2) Grunty w użytkowaniu 37,3130 ha (Jezioro Liwno),
- 3) Grunty własne 287,6171 ha.

Największy wskaźnik władania gruntami zasobu stanowi własność – 88,07%, użytkowanie – 11,43%, dzierżawa 0,50%.

7.3. Ograniczone prawa rzeczowe

1. Na rzecz Gminy Zabór na gruntach nie będących własnością gminy:

- 1) służebność przesyłu na nieruchomościach stanowiących własność Skarbu Państwa Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa na potrzeby wodociągu wiejskiego,
- 2) służebność przesyłu na nieruchomościach osób fizycznych na potrzeby umieszczenia sieci kanalizacji deszczowej

2. Na nieruchomościach stanowiących własność Gminy Zabór ustalono na rzecz osób fizycznych i jednostek:

- 1) służebność drogową,
- 2) służebność przesyłu,
- 3) służebność przejścia i przejazdu.

7.4. Budynki i lokale

Na mienie gminy w 2023 r. składało się 31 budynków, w tym: budynki mieszkalne, lokal mieszkalny i budynki niemieszkalne. W stosunku do roku 2022, w roku 2023 przybył 1 budynek – świetlica wiejska w Przytoku. Położenie budynków wraz z ich powierzchnią przedstawia tabela Nr 14.

Tabela 14. Wykaz budynków wraz z ich powierzchnią

Lp.	Położenie budynku/lokalu adres	Powierzchnia budynku mieszkalnego m ²	Powierzchnia budynków niemieszkalnych m ²	Powierzchnia lokalu mieszkalnego m ²
1	Przytok ul. Kisieleńska 6	318,26	80,00	
2	Przytok ul. Lubuska 3	190,14	50,00	
3	Zabór ul. Gronowa 10 A,B,C	400,39		
4	Droszków ul. Kościelna 9		60,00	38,15
5	Czarna 20	59,44		
7	Zabór ul. Lipowa 1		194,08	
8	Zabór ul. Poczтовая - Straż		225,30	

9	Świetlica wiejska Przytok ul. Kisielińska 12		146,60	
10	Świetlica wiejska Dąbrowa		96,40	
11	Świetlica wiejska Miłsko		280,08	
12	Świetlica wiejska Tarnawa		51,12	
13	Tarnawa – budynek gospodarczy		4,56	
14	Świetlica wiejska Czarna		130,8	
15	Budynek gospodarczy Mielno		150,00	
16	Szkoła Droszków ul. Dębowa 6		381,79	
17	Urząd Gminy – Zabór ul. Lipowa 15		776,06	
18	Dom przed pogrzebowy Zabór		100,00	
19	Kotłownia Zabór		299,00	
20	Magazyn słomy Zabór		234,00	
21	Garaż przy Ośrodku Zdrowia Zabór ul. Polna 5		30,00	
22	Świetlica wiejska Zabór		230,00	
23	Świetlica wiejska Łaz		186,28	
24	Budynek szkoły z salą gimnastyczną Zabór ul. Witosa 30		3933,70	
25	Budynek przedszkola Zabór ul. Akacyjowa 1		834,00	
26	Budynek użytkowy (ośrodek zdrowia) Zabór ul. Polna 5		158,37	
27	Dom przed pogrzebowy Przytok		94,36	
28	Szatnia sportowa Zabór		156,00	
29	Garaż Świebodzin		18,00	
30	Świetlica wiejska Droszków		251,92	
31	Świetlica wiejska Przytok		250,61	
Razem		968,23	9 610,03	38,15

7.5. Gospodarka mieszkaniowa i lokalowa

Na mienie gminy w 2023r. składało się 31 budynków, w tym: budynki mieszkalne, lokal mieszkalny i budynki niemieszkalne. W stosunku do roku 2022, w roku 2023 przybył 1 budynek- świetlica wiejska w Przytoku. Położenie budynków wraz z ich powierzchnią oraz wyposażenie techniczne przedstawia tabela Nr 15 i 16.

Tabela 15. Wykaz lokali komunalnych i wyposażenia technicznego

Lp.	Adres	Powierzchnia użytkowa lokali mieszkalnych	Ilość lokali komunalnych	Instalacja centralnego ogrzewania	Instalacja elektryczna	Instalacja wodno-kanalizacyjna/oczyszczalnie przydomowe	Zbiornik na nieczystości płynne
1	Przytok ul. Lubuska nr 3	80,11 m ²	2	2	2	0	1
2	Przytok ul. Kisielińska nr 6	114,00 m ²	2	2	2	1	0
3	Zabór ul. Gronowa nr 10	285,48 m ²	4	0	4	1	0
Razem		479,59 m²	8	4	8	2	1

Tabela 16. Wykaz lokali socjalnych i wyposażenia technicznego

Lp.	Adres	Powierzchnia użytkowa lokali socjalnych	Ilość lokali socjalnych	Instalacja centralnego ogrzewania	Instalacja elektryczna	Instalacja wodno-kanalizacyjna/oczyszczalnia przydomowa	Zbiornik na nieczystości płynne
1	Czarna nr 20	59,44 m ²	2	0	2	0	0
2	Droszków ul. Kościelna 9	38,15 m ²	1	0	1	0	1
3	Przytok ul. Lubuska nr 3	110,03 m ²	5	0	5	0	1
4	Przytok ul. Kisielińska nr 6	204,26 m ²	6	6	6	1	0
5	Zabór ul. Gronowa 10	114,91 m ²	2	0	2	1	0
Razem		526,79 m²	16	6	16	2	3

Na początku 2023 r. na mieszkanie z zasobu gminy nie oczekiwało żadne gospodarstwo domowe. W trakcie roku 2023 wpłynęło 10 wniosków o najem lokalu z mieszkaniowego zasobu Gminy Zabór. W 2023r. z gminnego zasobu mieszkaniowego oddano nowym najemcom do użytkowania dwa lokale mieszkalne. Nastąpiła również zmiana jednego lokalu socjalnego. Na koniec 2023 r., po dokonaniu corocznej aktualizacji danych na najem lokalu z mieszkaniowego zasobu Gminy Zabór oczekiwały 3 gospodarstwa domowe.

W 2023 roku wyremontowano jedno pomieszczenie w lokalu socjalnym przy ul. Bocianie 10 w m. Czarna. Czas oczekiwania na otrzymanie mieszkania z zasobu gminy uzależniony jest od rotacji w wynajmowanych mieszkaniach. Najczęściej przyczyną rotacji jest zmiana miejsca zamieszkania, w rzadkich przypadkach zgon lokatora.

7.6. Gospodarka wodno-ściekowa

7.6.1. Woda

Gmina Zabór dostarcza wodę z 7 ujęć wody, w tym z 6 stacji uzdatniania wody i 1 hydroforni. Dostęp do sieci wodociągowej w gminie posiada 90 % mieszkańców. Długość czynnej sieci wodociągowej na koniec 2023r. wyniosła 54,66 km i w stosunku do roku 2022 wydłużyła się o 1,49 km. Wiek sieci wodociągowej przedstawia tabela Nr 17.

Tabela 17. Wiek sieci wodnej w latach

L.p.	Długość sieci w km	Wiek sieci w latach
1	21,99	0-10
2	5,18	11-15
3	1,14	16-20
4	11,95	21-25
5	15,50	26-30
6	2,10	31-35
7	1,00	>40

W 2023 roku 1201 odbiorców korzystało tylko z dostawy wody, a 279 odbiorców zarówno z sieci wodociągowej i kanalizacyjnej. Na terenie gminy 1462 odbiorców posiada wodomierze główne, a 18 odbiorców rozliczanych jest w oparciu o przeciętne normy zużycia wody. Na dzień 1 stycznia 2023 r. istniało 1392 przyłączy do sieci wodociągowej. W związku z budową nowych budynków jednorodzinnych na terenie naszej gminy w 2023 zostało przyłączonych 30 nowych odbiorców wody. Na koniec 2023 roku bilans przyłączy wodociągowych na terenie gminy wynosił 1422 przyłączy.

7.6.2 Ścieki

Gmina Zabór odbiera ścieki zarówno dowożone, jak i dopływające do oczyszczalni ścieków w Zaborze, która została oddana do użytkowania w 1992 roku. Rocznie oczyszczalnia oczyszcza ok. 50 000 m³ ścieków komunalnych. Długość

sieci kanalizacyjnej w 2023 roku wynosiła 5,7 km, a dostęp do niej posiada 24 % mieszkańców gminy. Wiek sieci kanalizacyjnej przedstawia tabela nr 18.

Tabela 18. Wiek sieci kanalizacyjnej w latach

L.p.	Długość sieci w km	Wiek sieci w latach
1	0,5	1
2	0,3	8
3	1,0	15
4	1,4	18
5	0,8	21
6	0,3	23
7	0,6	24
8	0,8	29

Na koniec 2023 roku bilans przyłączy kanalizacyjnych na terenie gminy wynosił 212 szt. W 2023 roku z zakresu gospodarki wodno-ściekowej zrealizowane zadania inwestycyjne przedstawione w Rozdziale 5.4 Inwestycje w tabeli 8.

7.7. Gospodarka Odpadami

Na dzień 31 grudnia 2023 r. w Gminie Zabór odbierano odpady z 1550 nieruchomości zamieszkałych i w stosunku do roku 2022 liczba ta wzrosła o 64 nieruchomości. W roku 2023 Odpady odbierała firma TRANS-FORMACJA Marcin Wijatyk, zlokalizowana pod adresem: Ołobok, ul. Słoneczna 17. Odpady selektywne przyjmowane były również w Zaborze w Punkcie Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych zwanego PSZOK-iem. Ilości odpadów segregowanych odebranych z nieruchomości zamieszkałych i niezamieszkałych w 2023 roku przedstawia tabela Nr 19.

Tabela 19. Ilości odpadów segregowanych odebranych w roku 2023

L.p.	Nazwa podmiotu upoważnionego do odbioru odpadów komunalnych	Kod i rodzaj odebranych odpadów	Ilość [Mg] odpadów odebranych w roku 2023
1	TRANS-FORMACJA Marcin Wijatyk ul. Słoneczna 17 66-213 Ołobok	15 01 01 - Opakowania z papieru i tektury	54,640
		15 01 02 - Opakowania z tworzyw sztucznych	188,390
		15 01 07 - Opakowania ze szkła	132,980
		10 01 01 - Żużle, popioły paleniskowe i pyły z kotłów	28,140
		20 02 01 - Odpady ulegające biodegradacji	304,740
		20 03 07 - Odpady wielkogabarytowe	135,180

W stosunku do roku 2022 ilość odpadów segregowanych odebranych z nieruchomości w roku 2023 wzrosła o 10,02 Mg. Ilości odpadów niesegregowanych odebranych z nieruchomości w 2023 roku przedstawia tabela nr 20.

Tabela 20. Ilości odpadów niesegregowanych odebranych w roku 2023

Nazwa podmiotu upoważnionego do odbioru odpadów komunalnych	Niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne (20 03 01) odebrane z nieruchomości położonych na terenie gminy Zabór w 2023 roku		
	Ilości odpadów z nieruchomości zamieszkałych [Mg]	Ilości odpadów z nieruchomości niezamieszkałych [Mg]	Całkowita ilość odpadów [Mg]
TRANS-FORMACJA Marcin Wijatyk ul. Słoneczna 17, 66-213 Ołobok15	835,520	66,150	901,670

W stosunku do roku 2022 ilość niesegregowanych (zmieszane) odpady komunalnych odebranych z nieruchomości zamieszkałych w roku 2023 zmniejszyła się o 7,450 Mg. Ilości odpadów segregowanych zebranych w ramach PSZOK w 2023 roku przedstawia tabela nr 21.

Tabela 21. Ilość odpadów segregowanych przyjętych na PSZOK w 2023 roku

L.p.	Rodzaj i kod odebranych odpadów	Ilość [Mg] odpadów zebranych w roku 2023
1	15 01 01 - Opakowania z papieru i tektury	4,620
2	15 01 02 - Opakowania z tworzyw sztucznych	2,100
3	15 01 07 - Opakowania ze szkła	1,800
4	16 01 03 - Zużyte opony	10,200
5	17 01 07 - Zmieszane odpady z betonu, gruzu ceglanego, odpadowych materiałów ceramicznych i elementów wyposażenia inne niż wymienione w 17 01 06	203,700
6	20 02 01 - Odpady ulegające biodegradacji	46,860
7	20 03 07 - Odpady wielkogabarytowe	154,780
8	20 01 11- Tekstylia	0,340

W stosunku do roku 2022 ilość odpadów segregowanych odebranych w PSZOK w roku 2023 zwiększyła się o 76,24 Mg. Gmina Zabór w 2023 roku poniosła koszty związane z funkcjonowaniem systemu gospodarowania odpadami w wysokości 1 878 630,77 zł, co oznacza, że koszty w stosunku do 2022 roku spadły o 3,58 % .

7.8. Utrzymanie dróg

Spośród ponad 55,461 km gminnych dróg publicznych tylko 19,16 km posiada nawierzchnię bitumiczną, 6,939 km nawierzchnię z kostki brukowej, 8,2 km nawierzchnię tłuczniową. Drogi gruntowe i utwardzone tłuczniem, mimo iż w większości przypadków nie są nadmiernie eksploatowane, z racji charakteru swojej nawierzchni wymagają częstych remontów. Wykaz dróg gminnych publicznych przedstawia tabela Nr 22.

Tabela 22. Wykaz dróg gminnych publicznych w gminie Zabór

L.p.	Nazwa drogi	Nr drogi	Klasa	ogółem	bitumiczna	kostka	tłuczniowa	Gruntowa
				[km]	[km]	[km]	[km]	[km]
1	Bobrowniki-Czarna	004004F	L	1,490	0,325			1,165
2	Czarna-Milsko	007006F	L	4,740			0,510	4,230
3	Łaz-Wielobłota-Rajewo-Jany	007003F	L	6,700	2,550			4,150
4	Ługowo - Droszków	007008F	L	3,400			3,400	
5	Milsko-Tarnawa	007001F	L	4,500			0,100	4,400
6	Niedoradz-Droszków	004010F	L	2,585	0,550			2,035
7	Przytok-Chynów-Łężycza	007007F	L	1,200	0,300			0,900
8	dr. Woj.-Przytok-Rajewo-Przytoczki-Stożne	007004F	L	8,670	2,570		1,919	4,181
9	Zabór-Proczki	007005F	L	3,210	1,930		1,280	
10	Zabór-Tarnawa-Mielno	007002F	L	2,630	2,630			
11	Była droga wojewódzka nr 282	Brak numeru	L	7,348	7,348			
	Razem drogi lokalne			46,473	18,203		7,209	21,061
12	Zabór - dz. nr 340, 568, 392, 565, 343/5 (ul. Szkolna, Poczтовая, Stolarska)	007009F	D	0,5	0,120	0,380		
13	Zabór - dz. nr 308, 309/7, 310/3, 31/1, 311, 301, 267, 265, 527 - ul. Kwiatowa, Akacyjowa, Sportowa, ogrodowa, Morwowa	007010F	D	1,148	0,185	0,475	0,248	0,240
14	Zabór ul. Okrężna i Wapienna	007016F	D	0,202		0,202		
15	Zabór - dz. 546/1, 265 ul. Leśna	007014F	D	0,3		0,300		

16	Droszków- dz. 388/1 ul. Drobiarska	007015F	D	0,293			0,293	
17	Droszków dz. nr 51/4, 52/2, 52/1, 33, 242/15 ul. Ulice Ceglana, Kalinowa	007013F	D	1,737		1,137	0,360	0,240
18	Droszków, ul. Sosnowa	007017F	D	0,594				0,594
19	Droszków ul. Brzozowa, Wierzbowa, Klonowa, Akacjowa, Bukowa, Lipowa, Grabowa, Jesionowa, Jazzowa	007012F	D	2,163		2,049	0,114	
20	Milsko	007011F	D	0,654	0,654			
21	Przytok, ul. Makowa, Widokowa	007019F	D	1,766		1,766		
22	Droszków, ul. Wiśniowa	007018F	D	0,631		0,631		
	Razem drogi dojazdowe			9,988	0,959	6,939	1,015	1,074
	Ogółem drogi dojazdowe + lokalne			56,461	19,162	6,939	8,224	22,135

W analizowanym 2023 roku wykonano następujące inwestycje drogowe:

- 1) Budowa drogi gminnej - ul. Wiśniowej wraz z budową odwodnienia i oświetlenia drogowego w m. Droszków, gm. Zabór ,
- 2) Budowa drogi wewnętrznej w Droszkowie – ul. Krótka,

Oprócz zadań inwestycyjnych prowadzone są również bieżące naprawy dróg. Szczegółowy wykaz inwestycji drogowych przedstawiono w rozdziale 5.4 Inwestycje, tab.8.

7.9. Oświetlenie drogowe

W roku 2023 w ramach budowy drogi ul. Wiśniowej w m. Droszków zamontowano 23 oprawy LED.

8. Pomoc społeczna

Wszelkie zadania związane z pomocą społeczną oraz realizacją rządowych programów pomocy społecznej w Gminie Zabór realizuje Ośrodek Pomocy Społecznej,. Ośrodek realizuje także zadania wynikające z innych ustaw:

- 1) przyznawanie i wypłacanie świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych,
- 2) prowadzenie postępowań wobec dłużników alimentacyjnych,
- 3) należące do zadań własnych gminy z zakresu wspierania rodziny i pieczy zastępczej,
- 4) potwierdzanie prawa do świadczeń opieki zdrowotnej,
- 5) przyznawanie i wypłacanie świadczeń w formie pomocy materialnej dla uczniów,
- 6) przyznawanie „Karty Dużej Rodziny”,
- 7) prowadzenie obsługi techniczno-organizacyjnej Zespołu Interdyscyplinarnego oraz jego grup roboczych - od września diagnostyczno- pomocowych,
- 8) uczestnictwo w Programie Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej „Opieka wytchnieniowa” –edycja 202 r. wsparcie dla członków rodzin lub opiekunów sprawujących bezpośrednią opiekę nad dziećmi z orzeczeniem o niepełnosprawności oraz osobami ze znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności,
- 9) Program Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej „Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej edycja 2023r. wsparcie dla osób niepełnosprawnych w postaci pracy z asystentem przygotowanym do asystowania ww. osobom.
- 10) Program Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej „Wspieraj Seniora” moduł I,II,
- 11) Przyznawanie zwrotu za koszt poniesiony podatku VAT przy ponoszonych kosztach gazu ziemnego,
- 12) przyznawanie i wypłacanie świadczeń dla obywateli Ukrainy w ramach specustawy.

Podstawowym zadaniem pomocy społecznej jest wspieranie osób lub rodzin w wysiłkach zmierzających do zaspokajania podstawowych potrzeb życiowych oraz umożliwienie im bytowania w warunkach odpowiadających godności ludzkiej. Podstawą pracy z klientami pomocy społecznej jest praca socjalna, jako działalność zawodowa, która ma na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi. Zatem podstawową rolą pracowników

socjalnych jest rozpoznawanie potrzeb w środowisku, prowadzenie pracy socjalnej, inicjowanie form pomocy osobom i rodzinom mającym trudną sytuację życiową, ustalania potrzeby wsparcia finansowego.

W 2023r. przyznano świadczenia 107 osobom, zarówno pieniężne jak i niepieniężne - posiłek, zakup opału, bywa też odzież, schronienie, praca socjalna, interwencja kryzysowa. Wszystkie świadczenia przyznane były w ramach zadań własnych, bądź dotowanych z budżetu państwa.

W 2023r. **dwóm osobom zapewniano usługi opiekuńcze**, które z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagały pomocy innych osób, a były tego pozbawione.

Realizowano również **program opieki wytchnieniowej**, mający na celu odciążenie opiekunów osób chorych i niepełnosprawnych w postaci zapewnienia opieki dla osób zależnych, którymi się opiekują, **dwie formy świadczenia-domowa, dochodząca oraz 14 dniowa w specjalistycznym ośrodku**.

Realizowano również program „**Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej**” edycja 2023 r. **skorzystało siedemnaście osób z niepełnosprawnością z pomocy asystenta**. Realizowano program „Korpus wsparcia seniorów” edycja 2023, dzięki któremu zapewniono 11 osobom opaski ratujące życie, oraz objęto 9 osób starszych opieką i Pomoc w postaci pracy socjalnej była udzielana 23 rodzinom, w których łącznie liczba osób w rodzinach wyniosła 52. **Kontrakty socjalne prowadzono z 5 osobami**.

W roku 2023 w domu pomocy społecznej przebywała jedna osoba. Odpłatność za pobyt jest zadaniem własnym finansowanym wyłącznie przez gminę, nie istnieją żadne formy dotacji o które by można wystąpić.

Przyznawanie wszelkich świadczeń z pomocy społecznej zawsze podyktowane jest określoną potrzebą i zawsze istnieje powód przyznania pomocy, niejednokrotnie łączy się kilka łącznie powodów. Najczęstszymi są:

- 1) ubóstwo (41 rodzin, 58 osób w rodzinach),
- 2) bezrobocie (16 rodzin, 32 osoby w rodzinach),
- 3) niepełnosprawność (27 rodzin, 28 osoby w rodzinach),
- 4) długotrwała lub ciężka choroba (15 rodzin, 21 osoby w rodzinach),
- 5) alkoholizm (6 rodzin, 9 osób w rodzinach),
- 6) potrzeba ochrony macierzyństwa (2 osób, 8 osoby w rodzinach),
- 7) bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych (7 rodzin, 31 osoby w rodzinach),
- 8) Narkomania (1 osoba samotna)

W 2023 r. przeprowadzano wywiady środowiskowe oraz aktualizacje wywiadów na potrzeby przyznania pomocy, pracy z rodziną, na zlecenie sądów, zakładów ubezpieczeń społecznych, KRUS-u, Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie i innych instytucji. Wydawano opinie przede wszystkim w kwestii realizacji przez rodziców władzy rodzicielskiej, ustalenia opiekunów prawnych dla osób małoletnich i ubezwłasnowolnionych, wytypowania kandydatów na rodziców zastępczych.

W codziennej pracy Ośrodek Pomocy Społecznej współpracował przede wszystkim z , Sądem Rejonowym w Zielonej Górze- głównie poprzez pracę z kuratorami rodzinnymi, Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Policją, Powiatowym Urzędem Pracy, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Ośrodkiem Zdrowia oraz szkołami z terenu gminy.

Kwalifikowano również osoby do przyznania pomocy żywnościowej w formie paczek żywnościowych z Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa na lata 2014-2020. Na potrzeby kwalifikowania do pomocy sprawdzano sytuację dochodową. Jeżeli osoba, bądź rodzina nie przekraczały 220% kryterium dochodowego, tj. odpowiednio 1320 zł (w rodzinie), 1707,20 zł (samotnie gospodarujący), mogły otrzymać pomoc żywnościową. Aby umożliwić wydawanie paczek, pracownicy ośrodka brali udział w wydawaniu żywności.

W ośrodku pomocy społecznej realizowany był program **Ogólnopolskiej Karty Dużej Rodziny**, którego celem jest promowanie modelu rodziny wielodzietnej, kreowanie jej pozytywnego wizerunku, umacnianie i wspieranie oraz zwiększanie szans rozwojowych, życiowych dzieci wychowujących się w takich rodzinach. **W 2023r. wydano ich 26**.

Zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, **ośrodek pomocy społecznej zapewniał obsługę Zespołowi Interdyscyplinarnemu** zajmującemu się problemami przemocy, w którego składzie działa przedstawiciel policji, sądu –

kurator sądowy, służby zdrowia, oświaty, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych oraz ośrodka pomocy społecznej. W ośrodku tworzone są również grupy robocze d/s przemocy zajmujące się daną sprawą przy realizacji **procedury Niebieskiej Karty**. Niebieska Karta zakładana jest w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie, najczęściej spisywana przez policję podczas interwencji. Może być sporządzana również przez ośrodek pomocy społecznej, jednostkę oświatową, służbę zdrowia, gminną komisję rozwiązywania problemów alkoholowych. Podczas spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego w 2023r. omawiane były sytuacje występowania przemocy domowej na terenie Gminy Zabór, poruszano temat środowisk objętych dozorem kuratora, w których potencjalnie może występować przemoc, podejmowano decyzje i wypracowywano koncepcje przeciwdziałania i niwelowania skutków przemocy w rodzinie. Wpływające do Zespołu Interdyscyplinarnego Niebieskie Karty przekazywane były do tworzonych w tym celu grup roboczych, które prowadziły procedurę Niebieskiej Karty. Skład grupy był każdorazowo dobierany w taki sposób, by specjaliści będący najbliższą danej rodziny mogli podjąć z nią współpracę.

W 2023r. 5 razy – spotkał się Zespół Interdyscyplinarny. Utworzono 20 grup roboczych do pracy przy procedurze NK, **odbyły się 62 spotkania grup**. Wypełniono **11 Niebieskich Kart „A”** przez uprawnione podmioty. 4 NK założyła pomoc społeczna, 5 policja, 2 oświata. 2 rodziny- podejrzenie przemocy wobec dziecka. 1 zawiadomienie do prokuratury o przestępstwie przemocy w rodzinie (art.207 kk).

W celu realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny, wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z 9 czerwca 2011 roku w ośrodku pomocy społecznej **W 2023 r. pracował asystent rodziny w pełnym wymiarze czasu pracy**, podnosząc swoje kompetencje poprzez uczestnictwo w trzech szkoleniach dedykowanych pracy asystenckiej oraz uczestnicząc w szkoleniu dotyczącym przemocy w rodzinie, ponadto poprzez regularne spotkania ze specjalistami różnych dziedzin pracujących z rodziną poszerzał wiedzę i umiejętności w zawodzie. **W 2023r. opieką asystenta rodziny objęto 7 rodzin w ciągu roku. Na koniec roku współpracowało z asystentem 6 rodzin, W roku 2022 r. przebywało w pieczy zastępczej trzynaścioro-- (13) dzieci.** Dwójka w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, jedenaścioro w rodzinach zastępczych.

Ponadto, każda rodzina, z którą odbywała się praca miała zapewniony dostęp do specjalistycznego wsparcia, mogła skorzystać z porady psychologicznej, psychoterapii, którą zapewniamy na miejscu w Zaborze. W przypadku problemów alkoholowych w danej rodzinie prowadzone było postępowanie w Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, rozwiązywano również problemy poprzez rozmowę w stworzonej grupie działającej na rzecz danej rodziny, tj. oprócz asystenta rodziny z pracownikiem socjalnym, pedagogiem, policjantem, kuratorem. Proponowano udział w zajęciach podnoszących kompetencje wychowawcze, w razie wystąpienia przemocy zawsze istniała możliwość umieszczenia w ośrodku wsparcia- interwencji kryzysowej. Współpracowano ze szkołami, policją, służbą zdrowia, sądami, celem poprawy sytuacji rodziny. Motywowano do zmiany własnej sytuacji życiowej i przekazywano właściwe umiejętności opiekuńczo-wychowawcze. Do sądu w sytuacjach tego wymagających były składane wnioski o wgląd w sytuację rodzin, przekazywano na bieżąco opinie odnośnie sytuacji w rodzinach problemowych lub objętych nadzorem kuratora sądowego lub z powodu innych problemów.

9. Oświata i wychowanie

W roku 2023 wydatki na oświatę wynosiły ogółem 6027687,34 zł co stanowi 19,79% ogólnych wydatków Budżetu Gminy Zabór i wzrosły o 648944,08 zł i o 1,79 punktów procentowych w stosunku do roku 2022. Subwencja oświatowa ogólna przekazywana przez Ministerstwo od wielu lat nie zabezpiecza w pełni kosztów ponoszonych na utrzymanie szkół podstawowych i w roku 2023 wyniosła 2 955 607,00 zł. Gmina dotuje placówki niepubliczne: Zespół szkolno-Przedszkolny w Droszkowie i Niepubliczne Przedszkole „Zielona Nutka” w Zaborze oraz pokrywa koszty realizacji wychowania przedszkolnego dzieci z terenu gminy Zabór uczęszczające do przedszkoli w mieście Zielona Góra.

9.1. Wychowanie przedszkolne

W roku 2023 wychowanie przedszkolne na terenie Gminy Zabór realizowało średnio 133 dzieci. Dzieci w tym przedziale wiekowym mogły korzystać z dwóch placówek prowadzących wychowanie przedszkolne na terenie gminy: Niepublicznego Przedszkola w Zaborze "Zielona Nutka" oraz Społecznego Przedszkola w Droszkowie funkcjonującego w ramach Zespołu Szkolno-Przedszkolnego. Łącznie na realizację wychowania przedszkolnego w 2023r. Gmina przeznaczyła 1 7049 778,68 zł. W roku 2023 średnio 24 dzieci przedszkolnych z terenu Gminy Zabór uczęszczało dodatkowo do przedszkoli w mieście Zielona Góra. Na ten cel w roku 2023 gmina przeznaczyła 394 061,52 zł.

Tabela 23. Liczba oddziałów i dzieci w zaborskich przedszkolach w latach szkolnych 2021/2022 , 2022/2023

L.P.	Nazwa przedszkola	Rok szkolny	Liczba oddziałów	Liczba dzieci w poszczególnych oddziałach		
				Liczba dzieci w przedszkolu	3-4 -5 latki	6- latki
1	Przedszkole „Zielona Nutka w Zaborze”	2021/2022	3	72	54	17
		2022/2023	3	78	56	22
		2023/2024	3	77	57	20
2	Społeczne Przedszkole w Droszkowie	2021/2022	4	60	46	14
		2022/2023	4	60	48	12
		2023/2024 (stan na 01.12.2023)	3	57	41	16
		2023/2024 (stan na 01.04.2024)	3	53	38	15

Niepubliczne Przedszkole w Zaborze Zielona Nutka jest sukcesywnie remontowane, modernizowane i udoskonalane. W roku 2023 na terenie placówki były prowadzone prace związane z zagospodarowaniem terenu zielonego wokół przedszkola, a także przy współfinansowaniu Rodziców zakupiono i zamontowano domek narzędziowy na różnego rodzaju zabawki i przyrządy, z których dzieci korzystają podczas zabaw na placu. Prowadzone były również prace ogrodowe i porządkowe na terenie przedszkola. Zakupione zostały dodatkowe urządzenia usprawniające pracę porządkowe w środku, jak i na zewnątrz placówki. Ponadto w 2022 N.P. Zielona Nutka otrzymała dotację unijną, która była kontynuowana również w 2023 r., i która pozwoliła na wdrożenie dodatkowych zajęć dla dzieci dotyczących rozwoju osobistego, kompetencji matematycznych, przyrodniczych, informatycznych i językowych. Dzięki otrzymanej dotacji kadra pedagogiczna podniosła swoje kwalifikacje, poprzez szkolenia stacjonarne związane z tematyką kompetencji przyrodniczych, informatycznych jak i matematycznych. Dokonano również zakupu bardzo nowoczesnych pomocy dydaktycznych. Grupa sześciolatków w tym roku szkolnym m.in. mogła pracować na nowoczesnej tablicy multimedialnej, tabletach, a także kodowała na Ozobotach. Dotknęły nas również problemy kadrowe, dotyczące stanowiska nauczyciela wychowania przedszkolnego. Na dzień 2 września 2023 r. kadra była kompletna i zajęcia rozpoczęły się planowo. Kadra pedagogiczna podnosi swoje kwalifikacje, uczestnicząc w studiach podyplomowych jak i różnego rodzaju szkoleniach. Personel pomocniczy również uczestniczy w zajęciach dydaktycznych z dziećmi, co skutkuje podnoszeniem kwalifikacji poprzez różnego rodzaju szkolenia.

Społeczne Przedszkole przy Zespole Szkolno - Przedszkolnym w Droszkowie w roku szkolnym 2022/2023 poszerzyło swoje grono pedagogiczne o dodatkowych specjalistów: psycholog, pedagog specjalny oraz terapeuta pedagogiczny, którzy wspierają naszych podopiecznych oraz rodziców, a ich praca przynosi już pierwsze wymierne efekty.

W społecznym przedszkolu wyremontowano łazienkę przy sali najmłodszej grupy Biedronek, założono płytki ścienne, nowe ubikacje, a także zostały pomalowane ściany. Dodatkowo wyremontowano dwie sale na pierwszym piętrze budynku

dla potrzeb grupy przedszkolnej Myszki. Pomalowano sale oraz zakupiono nowe maty podłogowe i część stolików. Pomalowano część korytarza znajdującego się na terenie Społecznego Przedszkola w Droszkowie. Dla potrzeb pracy terapeutycznej dostosowano salę na parterze budynku po byłej klasie III SP. Dokonano także niezbędnych napraw przy zadaszaniu budynku (niezbędnych napraw osobiście dokonał Prezes Stowarzyszenia Oświatowego „Przyjazna Szkoła”), napraw trzeba było dokonać po zalaniu sufitów gabinetu Dyrektora oraz świetlicy szkolnej, środki na ten cel pozyskano z odszkodowania.

9.2. Obowiązek szkolny

W 2023r. Obowiązek szkolny na terenie Gminy Zabór realizowany jest w Szkole Podstawowej im Jana Pawła II w Zaborze oraz w Społecznej Szkole Podstawowej w Droszkowie prowadzonej przez Stowarzyszenie Oświatowe "Przyjazna Szkoła". Liczbę dzieci i oddziałów w poszczególnych szkołach w roku szkolnym 2021/2022, 2022/2023 oraz 2023/2024 przedstawia tabela Nr 24.

Tabela 24. Liczba oddziałów i dzieci w szkołach w roku szkolnym 2020/2021 i 2022/2023 i 2023/2024

L.p.	Nazwa przedszkola	Rok szkolny	Liczba oddziałów	Liczba uczniów w szkole
1	Szkoła Podstawowa w Zaborze	2021/2022	10	175
		2022/2023	9	184
		2023/2024	10	195
2	Społeczna Szkoła w Droszkowie	2021/2022	3	34
		2022/2023	3	34
		2023/2024	2	23

Obserwuje się, że wśród wszystkich dzieci zamieszkałych na terenie Gminy Zabór coraz mniej uczęszcza do szkół zlokalizowanych poza terenem gminy Zabór. W roku szkolnym 2023/2024 z uwagi na brak naboru do szkoły w Droszkowie wszystkie chętne dzieci rozpoczynające obowiązek szkolny zostały przyjęte do szkoły w Zaborze. Wśród dzieci nierealizujących obowiązku szkolnego w szkole w Zaborze są dzieci, które są zameldowane na terenie gminy, ale obowiązek szkolny realizują na terenie innych państw. W Szkole Podstawowej w Zaborze uczą się uczniowie narodowości Ukraińskiej dla których prowadzone są dodatkowe lekcje nauki języka polskiego. Liczba tych uczniów jest zmienna i na koniec 2023 roku wynosiła 9 osób.

W roku szkolnym 2023/2024 **Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Zaborze** podejmowała różnorodne działania promujące szkołę. Sukcesy uczniów i nauczycieli były eksponowane na stronie internetowej oraz Facebooku szkoły. Uczniowie brali udział w konkursach przedmiotowych, artystycznych oraz interdyscyplinarne. Koło teatralne zaprezentowało przygotowany spektakl mieszkańcom gminy w Sali Wiejskiej w Zaborze oraz wzięło udział w przeglądzie w Lublinie, gdzie zdobyli wyróżnienie. W II okresie roku szkolnego udało się zorganizować wizytę uczniów ze Społecznej Szkoły Podstawowej w Droszkowie oraz grupy sześciolatków z Przedszkola Zielona Nutka” w Zaborze oraz spotkanie dla rodziców dzieci. Dużym zaskoczeniem dla nich była baza lokalowa szkoły, wyposażenie klasopracowni w najnowocześniejszy sprzęt, dostęp do wielu specjalistów oraz zagospodarowanie terenu wokół szkoły, tworzące bezpieczną przestrzeń zarówno dla dzieci młodszych jak i starszych.

W roku szkolnym 2023/2024 wyremontowano klasę dla uczniów klasy pierwszej. Podczas ferii zimowych wyremontowana została mała sala gimnastyczna na której odbywają się zajęcia z gimnastyki korekcyjnej oraz rozwijające zainteresowania uczniów w tym taneczne. W roku szkolnym 2023/2024 szkoła proponuje swoim uczniom szeroki wachlarz zajęć pozalekcyjnych i rozwijających zainteresowania m.in. zajęcia sportowe, plastyczne, muzyczne, przyrodnicze, kulinarne, teatralne. Uczniowie mogą rozwijać swoje pasje piłkarskie dzięki współpracy z Fundacją Sokół, której w okresie jesienno- zimowym szkoła użycza salę gimnastyczną. Kontynuowana jest także współpraca z Stowarzyszeniem TORA, które prowadzi na terenie szkoły zajęcia z Ju-Jitsu. Stowarzyszenie zorganizowało na terenie szkoły w roku 2023 zawody i pokazy sztuk walki.

Szkoła organizuje także imprezy wewnątrzszkolne oraz obchody świąt państwowych. Część z nich organizowana jest we współpracy z Gminną Biblioteką w Zaborze, Sołectwem Zabór, Fundacją APIS oraz Leroy Merlin Zielona Góra.

W roku 2023 w Społecznej Szkole Podstawowej w Droszkowie dla potrzeb pracy terapeutycznej dostosowano salę na parterze budynku po byłej klasie III SP. Salę wyposażono w niezbędne narzędzia terapeutyczne oraz meble.

W Społecznej Szkole Podstawowej w Droszkowie nauka w roku szkolnym 2023/2024 była kontynuowana w dwóch oddziałach - klasie II i III SP. Z powodu braku nauczycieli z odpowiednimi kwalifikacjami pozwalającymi na pracę w klasach I-III SP nie utworzono klasy I SP. Dzieci po zakończeniu nauki w klasie „0” w Społecznym Przedszkolu w Droszkowie kontynuują naukę w klasie I SP w Publicznej Szkole Podstawowej im. Jana Pawła II w Zaborze.

Dzięki uprzejmości Pani Dyrektora Publicznej Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II w Zaborze, Pani Elżbiety Matras uczniowie klasy II i III z SP w Droszkowie mogą odbywać lekcje wychowania fizycznego na sali gimnastycznej w SP w Zaborze.

Dokonano także niezbędnych napraw przy zadaszeniu budynku (niezbędnych napraw osobiście dokonał Prezes Stowarzyszenia Oświatowego „Przyjazna Szkoła”), napraw trzeba było dokonać po zalaniu sufitów gabinecie Dyrektora oraz świetlicy szkolnej, środki na ten cel pozyskano z odszkodowania.

9.3. Kadra pedagogiczna

W Szkole Podstawowej im. Jana Pawła II w Zaborze od wielu lat największy wskaźnik stanowią nauczyciele z najwyższym stopniem awansu zawodowego tzw. nauczyciele dyplomowani. W roku szkolnym 2023/2024 w szkole zatrudnionych było 16 osób na pełen etat i 10 osób łącznie na 4,37 etatu. W społecznej szkole Podstawowej w Droszkowie w roku szkolnym, 2023/2024 zatrudnionych było 3 nauczycieli w niepełnym wymiarze godzin, łącznie na 1,05 etatu.

9.4. Stypendium Wójta

Od roku 2003 uczniom szkół, dla których organem prowadzącym jest Gmina Zabór przyznawane jest stypendium Wójta Gminy Zabór za ich osiągnięcia w nauce. W roku 2023 stypendium otrzymało 23 uczniów – o 3 uczniów więcej niż w roku 2022. Na ten cel przeznaczono z budżetu gminy środki w wysokości 31000 zł i w stosunku do roku 2022 wypłacono o 18 000 zł mniej. Niższa kwota stypendium w roku 2023 wynikała z niższych średnich ocen w danym semestrze co się przekłada na niższą kwotę stypendiów dla uczniów w danym roku.

9.5. Dowozy do szkół

W roku 2023 z dowozów skorzystało średnio 127 uczniów oraz 12 uczniów niepełnosprawnych zamieszkałych na terenie Gminy Zabór dojeżdżających do szkół miejskich. Koszt obsługi dowożenia oraz zakup biletów szkolnych i transport dzieci niepełnosprawnych w 2023r. wyniósł 311013,31 zł.

9.6. Opieka nad dziećmi w wieku do lat 3

Opieka nad dziećmi w wieku do lat 3 w Gminie Zabór prowadzona jest od 7 stycznia 2020r. w formie Klubu Dziecięcego. Klub zlokalizowany jest w budynku przedszkola w Zaborze i został wyposażony w nowoczesne meble i pomoce dydaktyczne. W roku 2023 na funkcjonowanie klubu dziecięcego przeznaczono łącznie 362 420,84 zł o 63710,73 zł więcej w stosunku do roku 2022. Środki te przeznaczono na bieżącą działalność klubiku.

10. Kultura

10.1. Gminna Biblioteka Publiczna w Zaborze

Działalność kulturalna na terenie gminy prowadzona jest przez Gminną Bibliotekę Publiczną w Zaborze. Biblioteka prowadzi także cztery punkty biblioteczne w świetlicach wiejskich w Dąbrowie, Czarnej, Droszkowie i Miłsku. Na dzień 31 grudnia 2023 r. stan księgozbioru w Gminnej Bibliotece Publicznej wyniósł 19.677 książek i 660 audiobooków o łącznej wartości 358.432,69 zł. Z zasobów biblioteki w Zaborze w roku 2023 korzystało 721 osób, w tym: 16 osób w punktach

bibliotecznych. W roku 2023 biblioteka wypożyczyła na zewnątrz 13.048 książek, w tym: w punktach bibliotecznych 281 wol. Ponadto wypożyczono 123 czasopisma i 594 audiobooki. Na miejscu udostępniono 1491 książek, 21 audiobooków i 187 czasopism.

Na bieżące funkcjonowanie samorządowej instytucji kultury w roku 2023 wydatkowano 459.517,07 zł (środki z dotacji Gminy), 38.665,55 z dochodów pozabudżetowych oraz środki w wysokości 408.456 zł celowej dotacji gminnej z przeznaczeniem na kolejny etap rozbudowy i przebudowy Gminnej Biblioteki.

Przedsięwzięcia zorganizowane w roku 2023 w Gminnej Bibliotece Publicznej w Zaborze w ramach promocji biblioteki, upowszechniania książki i czytelnictwa przedstawia tabela Nr 25.

Tabela 25. Przedsięwzięcia przeprowadzone przez bibliotekę w ramach promocji upowszechniania książki w roku 2023

RODZAJ PRZEDSIĘWZIĘCIA	WYDARZENIE	UCZESTNICZY
IMPREZY KULTURALNE	1. Narodowe Czytanie 2. Seans filmowy „Pamiętniki tatusia Muminka” 3. Koncert piosenek patriotycznych – „Biblioteczna Niepodległa” 4. Uroczyste otwarcie biblioteki po przebudowie 5. Koncert Małgorzaty Szapował	223
SPOTKANIA Z KSIĄŻKĄ	7. Dyskusyjny Klub Książki dla Dzieci – 10 spotkań 8. Biblioterapia – 10 spotkań 9. Dzień Głośnego Czytania – 4 spotkania 10. Czytanie w przedszkolu 11. Czytanie w szkole 12. Noc Bibliotek detektywistyczna dla młodzieży 13. Dzień Pluszowego Misia 14. Warsztaty świąteczno-noworoczne dla dzieci	400
SPOTKANIA AUTORSKIE	15. Anna Czerwińska-Rydel 16. Magda Mikołajczyk 17. Jerzy Bralczyk i Michał Ogórek 18. Roland i Małgorzata Hellmann 19. Marek Wnukowski 20. Barbara Wysoczańska 21. Przemysław Piotrowski	382
AKCJE I WARSZTATY EDUKACYJNE	22. Pilates 23. Promocja programu 'Mała Książka – Wielki Człowiek' 24. Akcja „Książkowy nie kalendarz” 25. Warsztat „Wymaluj sobie zakładkę do książki” 26. Wykład leśnika „Rozpoznawanie drzew i krzewów” 27. Wykład „Aromaterapia dzieci” 28. Konkurs recytatorski poezji W. Szymborskiej 29. Warsztaty pierniczkowe dla dzieci 30. Podsumowanie projektu „Ziołowy zakątek” 31. Seminarium dla bibliotekarzy 32. Lekcje biblioteczne – 6 spotkań	874
WYSTAWY	33. „Z pamiętników herminy von Reuss” 34. Fotografie Rolanda Hellmanna 35. Ocalić od zapomnienia”	160

Ponadto w 2023 roku biblioteka kontynuowała i zakończyła projekty infrastrukturalne rozpoczęte w 2021 r

W 2023 roku biblioteka zakończyła projekt „Przebudowa i rozbudowa Gminnej Biblioteki Publicznej w Zaborze” w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, w ramach działania "Podstawowe usługi i

odnowa wsi na obszarach wiejskich”, typ operacji: "Inwestycje w obiekty pełniące funkcje kulturalne". (dofinansowanie wyniosło 500.000 zł) oraz symultaniczny projekt „Zaprojektowanie i zrealizowanie rozbudowy i przebudowy Gminnej Biblioteki Publicznej w Zaborze wraz z zagospodarowaniem terenu i infrastrukturą towarzyszącą” (ten projekt był rozszerzeniem zakresu pierwszego projektu rozbudowy) – w ramach programu **Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa 2.0** Priorytet 2 Kierunek interwencji 2.1. Infrastruktura Bibliotek 2021-2025. (dofinansowanie wyniosło 2.250.000 zł.)

W ramach zadania została dobudowana nową część budynku – parter, antresola oraz piętro. Starą część biblioteki wyremontowano i zaaranżowano tak, by stanowiła jedną całość z nową częścią biblioteki. Jednocześnie został zachowany historyczny charakter obiektu, który jest wpisany do gminnego rejestru zabytków. Po wykonanej przebudowie biblioteka dysponuje pomieszczeniami o łącznej powierzchni użytkowej 578 m².

W budynku wydzielono: strefę wejściową wraz z klatką schodową, część administracyjno-sanitarną dla użytkowników obiektu, sale biblioteczne z antresolą i kotłownią. Na poddaszu przewidziano: sale warsztatową, salę dla dzieci, WC dla niepełnosprawnych oraz pomieszczenie techniczne, komunikację połączoną za pomocą schodów z istniejącą salą konferencyjną.

Nowo rozbudowany budynek posiada zupełnie **nowe, specjalistyczne przestrzenie** – parter i antresola jest przeznaczona na część stricte biblioteczną, przeznaczoną przede wszystkim do udostępniania zbiorów, miejsce wypoczynku i pracy, wraz ze strefą multimedialną. Przestrzenie wydzielono części dla dzieci, dla dorosłych oraz dla młodzieży. Część parteru oprócz funkcji bibliotecznych przeznaczono na cele kulturalne. Natomiast poddasze jest częścią przeznaczoną stricte na warsztaty wymagające specyficznej infrastruktury – zajęcia ruchowe, dziecięce, warsztaty kulinarne i rzemieślnicze.

Nowy budynek wyposażono w nowoczesny, proekologiczny **system elektryczny i grzewczy** – fotowoltaika wraz z pompą ciepła oraz uzupełniające ogrzewanie gazowe. Bibliotekę zaopatrzone także w nowoczesny system wentylacyjny i klimatyzacyjny oraz alarmowy. Wszystkie systemy infrastruktury zostały zaprojektowane i wykonane zgodnie z regułą energooszczędności.

Biblioteka zyskała również niezbędne przestrzenie na wykonywanie bibliotecznych czynności w sposób przyjazny dla użytkownika i bibliotekarza: kantorki magazynowe, pokój socjalny, pokój administracyjny, profesjonalna szafa porządkowa, pomieszczenie z funkcją szatni. Księgozbiór został ustawiony tak, by efektywnie zaprezentować nowości wydawnicze i by umożliwić dostęp czytelnikom do całego księgozbioru.

Zastosowano także rozwiązania architektoniczne **ułatwiające użytkowanie osobom niepełnosprawnym** – windę, pochylnię przy wejściu, stanowisko parkingowe, szerokie ciągi komunikacyjne, specjalistyczne WC na każdym piętrze, lada ułatwiająca komunikację, siedziska rozmieszczone na całej powierzchni umożliwiające odpoczynek osobom z trudnościami w poruszaniu się, drzwi wejściowe reagujące na ruch.

W nowej bibliotece zostały wprowadzone różnorodne innowacje. Oto najistotniejsze z nich.

1. Innowacje produktowe: Biblioteka została wyposażona w zestaw okularów VR pozwalający na tworzenie innowacyjnych zajęć wykorzystujących rzeczywistość wirtualną do promocji czytelnictwa. Biblioteka posiada teraz 7 stanowisk komputerowych z dostępem do Internetu dla mieszkańców (w tym 1 stanowisko katalogowe). Biblioteka zyskała profesjonalne miejsce na zasób audiobooków, dzięki czemu możliwe będzie wyeksponowanie tej części księgozbioru. Dzięki pracowni multimedialnej będzie możliwy swobodny dostęp do biblioteki cyfrowej Academia. Dzięki stanowisku katalogowemu umieszczonemu blisko lady bibliotekarze będą mogli szkolić czytelników z funkcjonalności wyszukiwarki Integro. Biblioteka posiada także sprzęt projekcyjny oraz nagłośnieniowy ułatwiający i umożliwiający realizację wszelkiego rodzaju wydarzeń wymagających projekcji i nagłośnienia, dzięki temu poszerzyło się znacznie spektrum możliwości organizacji tego typu eventów. Biblioteka posiada także mobilny system wystawienniczy na cięgnach wyeksponowanych wyraźnie w głównej przestrzeni obsługi czytelników. W małej sali konferencyjnej znalazły swoje miejsce gabloty na regionalia, co umożliwi stworzenie w przyszłości małego archiwum społecznego. Kolejną innowacją stanowi strefa makerspace – publicznie dostępnych miejsc, w których ludzie spotykają się, by uczyć się przez

zabawę i eksperymentowanie, wspólnie coś tworzyć, wymyślać i realizować różne projekty, a także dzielić się wiedzą i rozwiązywać problemy. W bibliotece urządzono profesjonalną warsztatownię kulinarną, choć tak naprawdę strefa ta może służyć do organizacji różnorodnych warsztatów rękodzielniczych, nie tylko kulinarnych. Drugą warsztatownią jest sala gimnastyczna, pozwalająca na organizację zajęć animacyjnych oraz ruchowych, niezbędnych w pracy z dziećmi. Biblioteka zamierza wprowadzić w swoją ofertę nowe typy zajęć/ warsztatów, jakich organizacja nie była dotąd możliwa ze względu na brak infrastruktury – między innymi zajęcia taneczne, granie na bębnach, zajęcia z książką i ruchowe dla matek z małymi dziećmi, robotyka i przestrzeń wirtualna, tworzenie stron internetowych, warsztaty kulinarne prozdrowotne, i inne.

2. Innowacje ergonomiczne: Zostało stworzone profesjonalne miejsce do obsługi czytelników: lada biblioteczna z dwoma poziomami – wyższym do obsługi standardowego czytelnika oraz niższa – do obsługi osób na wózkach oraz dzieci. Przestrzeń za ladą została wyposażona w wygodne szafy na materiały niezbędne w pracy bibliotekarzy, miejsce na książki zarezerwowane przez czytelników oraz miejsce na książki aktualnie opracowywane przez bibliotekarzy. Biblioteka zyskała także sanitariat tylko do dyspozycji pracowników oraz pokój socjalny z szafkami pracowniczymi. Bardzo przydatne w pracy oraz w organizacji zajęć, szkoleń są tablice suchościernalne, zamontowane w każdym pomieszczeniu, w którym takie zajęcia będą prowadzone.

3. Innowacje architektoniczne: Nowy budynek biblioteki posiada windę i przestrzeń przyjazną użytkownikom – poprzez elementy sprzyjające dostępności dla osób niepełnosprawnych. Cała przestrzeń parteru i antresoli jest przestrzenią otwartą, ułatwiającą komunikację pomiędzy bibliotekarzem a czytelnikiem, pomiędzy czytelnikiem a książkami. Innowacyjna jest także wielofunkcyjność tej przestrzeni, która będzie zaspokajać potrzeby pracowników, jak i różnych grup odbiorców, o różnych zainteresowaniach i w zróżnicowanym wieku. W ramach tej innowacji zostały stworzone dodatkowe piętra oraz specjalizacja przestrzeni strefy makerspace. Istotnym elementem przestrzeni na parterze stanowi system demontowalnych kotar, których zamontowanie na czas imprez bibliotecznych umożliwi organizację wydarzeń w taki sposób, by czytelnicy zainteresowani tylko wypożyczeniem książek nie przeszkadzali uczestnikom imprezy.

4. Innowacje regionalne: Biblioteka posiada też elementy architektoniczne nawiązujące do winiarskiego charakteru regionu – elementy beczek, układ pasowy płytek przypominający stare piwniczki winiarskie, krzewy winogron zasadzone przed biblioteką.

11. Inni organizatorzy przedsięwzięć kulturalnych

Ważne miejsce w życiu kulturalnym gminy zajmuje „Teatr Zza boru”, który działa od 2007 r. skupiając dorosłych mieszkańców (obecnych i byłych) Gminy Zabór, jako nieformalna grupa twórcza – nieprofesjonalny zespół teatru dramatycznego. Siedzibą teatru jest sala wiejska w Zaborze przy współpracy z miejscowym sołtysem, Radą sołecką i Kołem Gospodyń Wiejskich. Systematyczna praca artystyczna nad każdym nowym przedstawieniem trwa ok. pół roku.

W 2023 r. Teatr Zza boru wykonał następującą działalność:

- stycznia – Zielona Góra - udział w miejskich obchodach Święta 3 Króli (Król Melchior, niewiasty jerozolimskie, Śmierć),
- 18 lutego – spektakl „Lekcji” Ionesco w Starym Kisielinie,
- 22 lutego – spektakl „Lekcji” Ionesco na Scenie Kameralnej Lubuskiego Teatru w Zielonej Górze,
- 22 kwietnia – spektakl „Lekcji” w Lubrzy,
- 3 czerwca – udział w festiwalu KALIBER 47 w Nowej Soli (sala teatru Terminus ad quo) ze spektaklem „Lekcja”,
- 29 czerwca – udział w festiwalu KOZZI w Zielonej Górze ze spektaklem „Lekcja” w Bibliotece Norwida
- 1-2. lipca – udział w XV Ogólnopolskim Sejmiku Wiejskich Zespołów Teatralnych Ożarówie (woj. łódzkie) ze spektaklem „Lekcja”, organizowanym przez Zarząd Główny Związku Teatrów Amatorskich w Warszawie (prezentacja spektaklu, warsztaty),
- 8. września – organizacja i wykonanie Narodowego Czytania „Nad Niemnem” E. Orzeszkowej w Gminnej Bibliotece Publicznej w Zaborze,

- 23. września – udział w VIII Winobraniu na Winnicy Samorządowej w Zaborze (Bachus i asysta bachantek),
- 24. listopada – organizacja i wykonanie Wieczoru Poezji Juliana Tuwima w Gminnej Bibliotece Publicznej w Zaborze,
- 2. grudnia – udział w Ogólnopolskim Przeglądzie Teatrów Amatorskich „ŁÓPTA” w Teatrze Powszechnym w Łodzi (prezentacja „Lekcji”, warsztaty).
- Jednocześnie od października 2023 r. trwały systematyczne próby do nowego spektaklu „Terapia”, którego premiera odbyła się w marcu 2024r.

12. Sport, rekreacja i turystyka

Najbardziej prężnym ośrodkiem sportowo-rekreacyjnym w gminie pozostaje kompleks sportowy z boiskami „Moje Boisko – ORLIK 2012” w Zaborze. Kompleks wyposażony jest w boisko ze sztuczną nawierzchnią pozwalającą na uprawianie takich sportów jak: siatkówka, koszykówka, tenis ziemny, speedball oraz piłka nożna. Obiekt wykorzystywany jest przez cały rok. Boiska ze sztuczną nawierzchnią znajdują się również w Droszkowie i Przytoku .

Na terenie kompleksu sportowego w Zaborze znajduje się także boisko z nawierzchnią trawiastą wykorzystywane głównie do gry w piłkę nożną. Boisko to wyposażone jest w szatnię piłkarską wybudowaną z udziałem dofinansowania ze środków Ministerstwa Sportu i Turystyki.

Inicjatorami i organizatorami sportu na terenie Gminy Zabór są także organizacje pozarządowe Gminny Klub Piłki Nożnej LIWNO Zabór, PZW Koło Zabór i Przytok, Lubuskie Towarzystwo Krzewienia Kultury Fizycznej w Zielonej Górze, Klub Ju-Jitsu "TORA". To dzięki nim w 2023r. w gminie zorganizowano zawody wędkarskie dla dzieci, dorosłych i niepełnosprawnych, Półmaraton w Przytoku, seminaria sztuk walki oraz prowadzono rozgrywki piłki nożnej.

W Gminie Zabór działa klub jeździecki „Lansada” Milsko. Na rozległym terenie wybudowane są trzy stajnie z boksami dla 30 koni oraz hala do ujeżdżania i trenowania koni, oferuje nie tylko padoki i wspaniałe miejsca do jazdy terenowej, ale także krytą ujeżdżalnię.

Od kilku lat w Przytoku funkcjonuje dziewięć dołkowe pole golfowe Przytok Golf & Resort. Integralnym elementem pola golfowego są także stanowiska treningowe, dom klubowy zapewniający gastronomię i noclegi.

Na terenie kompleksu Przytok Golf resort znajdują się korty tenisowe - Przytok Tennis Club, które prowadzą zajęcia z nauki gry w tenisa dla dzieci i młodzieży. Jest hala tenisowa, dwa oświetlone korty ze sztucznej trawy, plażowe boiska do Beach Tenisa i Beach Soccera oraz domek klubowy z barem sportowym i strefa wypoczynku na pole golfowe.

Na terenie gminy turyści mogą korzystać między innymi z trzech oznakowanych szlaków turystycznych:

- 1) trasa czerwona: Nowy Kisielin – Droszków – Zabór – Milsko
- 2) trasa niebieska: Zielona Góra (schronisko PTMS) - Amfiteatr Zielonogórski - Góra Wilkanowska - Ochla - Kiełpin - Zatonie - Niodoradz - Otyń - Bobrowniki - Milsko - Zabór - Przytok - Zielona Góra
- 3) trasa: Zielona Góra- Nowy Kisielin - Łaz - Zabór

Są to szlaki piesze choć w większości nadają się również do pokonania rowerem.

Jedną z podstaw rozwoju turystyki na danym obszarze jest lokalna baza noclegowo-gastronomiczna. W roku 2023 turyści mogli skorzystać z 202 miejsc noclegowych, w których świadczą usługi przez cały rok lub sezonowo. Wykaz obiektów świadczących usługi hotelarskie znajduje się na stronie internetowej gminy.

13. Ochrona zdrowia

Podstawową opiekę zdrowotną od 2000r. na terenie gminy prowadzi Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "Praktyka Lekarza Rodzinnego Tadeusz Kiwka.

W Praktyce Lekarza Rodzinnego w Zaborze w 2023 mając na uwadze podstawową działalność niewiele się zmieniło – ilość zapisanych pacjentów, wykonanych świadczeń, porad oraz badań diagnostycznych jest bardzo zbliżona do ilości z 2022 roku.

Pozytywnym wydarzeniem dla Przychodni w Zaborze była wymiana systemu ogrzewania z Kotlewni węglowej na

ogrzewanie gazem. Uzyskano dzięki temu pewne oszczędności likwidując etat palacza i można było uzyskane środki przeznaczyć np. na badania diagnostyczne (których cena w 2023 r. wzrosła o ok. 25%) albo na dodatkowe zatrudnienie lekarza i pielęgniarek. Budynek ośrodka zdrowia w dalszym ciągu wymaga sfinansowania dokończenia termomodernizacji i ocieplenia.

Zmiany w 2023 r. nastąpiły też wśród personelu Przychodni – wieloletni pracownik - pielęgniarka Praktyki Lekarskiej i Pielęgniarka Szkolna popadła w poważne problemy zdrowotne i przez pół roku, a następnie i dalszy okres była na chorobowym. Kilkumiesięczny okres poszukiwań nowej pielęgniarki zakończył się sukcesem i znaleziono młodą, pracowitą pielęgniarkę, która jednak nie miała uprawnień do zajmowania się Medycyną szkolną. A nasza Praktyka ma pod opieką 4 szkoły z terenu Gminy Zabór - 2 Szkoły Podstawowe w Zaborze i Droszkowie oraz 2 Młodzieżowe Ośrodki Socjoterapii – Zabór i Przytok. Nową pielęgniarkę udało się wysłać na szkolenie ale trzeba było ponieść duże koszty Kursu oraz koszty zastępstwa tej pielęgniarki w pracy. Zatrudnienie nowej pielęgniarki wymagało też zmiany osoby oddelegowanej z Praktyki ośrodka do Gminnego Zespołu Opieki Społecznej ds. Rodziny. Dodatkowo w 2023r. zmienił się lekarz bez specjalizacji, który raz w tygodniu pomagał Specjaliście-Kierownikowi Przychodni, a w czasie urlopu Szefa przychodni częściej go zastępował. Dotychczasowa lekarka, która pracowała przeszło 2,5 roku postanowiła poświęcić się innej specjalizacji – Ginekologii i zwiększyć zatrudnienie w szpitalu. Jednak udało się w takim niedoborze lekarzy zatrudnić nową lekarzkę do pomocy - zatrudnioną na etacie w szpitalu - była szansa, że podejmie ona specjalizację Medycyny Rodzinnej. Jednak po kilku miesiącach postanowiła ona specjalizować się w Patomorfologii a nam tylko pomagać dodatkowo. Wśród absolwentów medycyny jest bardzo mało chętnych do kształcenia się na lekarzy rodzinnych - co kojarzy się ze żmudną, nudną pracą u Podstaw- wypisywaniem recept, skierowań, zaleceń specjalistów i z biurokracją – zwolnieniami z pracy na zlecenie innych lekarzy, wnioskami na renty, grupy niepełnosprawnych. Bardzo dużo menadżerów i specjalistów w Systemie Zdrowia przewiduje duże braki i kryzys w Medycynie Rodzinnej - jeśli nie poprawi się status i zakres obowiązków Lekarzy Rodzinnych.

Poza w/w problemami w roku 2023 w służbie zdrowia nastąpiło:

- zwiększenie informatyzacji i zmniejszenie biurokracji poprzez wydłużenie ważności skierowania (przedtem skierowanie papierowe czy elektroniczne było ważne 1 miesiąc, a w 2023 wydłużono jego ważność do 12 miesięcy i pacjent jeśli nie zdążył się zarejestrować bo np. pewne Przychodnie rejestrują tylko kilka razy w miesiącu ograniczoną liczbę pacjentów nie musi tracić czasu i angażować czas lekarza rodzinnego na wypisanie nowego skierowania.
- biurokracja w 2023 r. zmniejszyła się też w elemencie kierowania do Sanatorium w ramach NFZ i w ramach ZUS-lekarz POZ od 2023 wypełnia i wysyła te wnioski elektronicznie po zbadaniu i zakwalifikowaniu danego pacjenta i ten nie musi z papierami jechać do NFZ jak było jeszcze na początku 2023 r.
- jeszcze z ważnością 1 miesiąca pozostały skierowania na Rehabilitację i Fizykoterapię oraz 2 tygodnie jest ważne skierowanie do Oddziału Psychiatrycznego.
- dla dobra pacjentów w 2023r. zlikwidowano potrzebę osobistego potwierdzenia w Oddziale NFZ papierowego skierowania na środki pomocnicze, medyczne i ortopedyczne czyli np. okulary, kule inwalidzkie, wózki inwalidzkie, stabilizatory stawów, materace, pieluchomajtki, sprzęt stomijny, protezy itp. Teraz takie zlecenie przy wizycie pacjenta lekarz POZ wysyła elektronicznie do NFZ, system eZdrowie ocenia to i weryfikuje na poczekaniu, a pacjent z otrzymanym zleceniem (często ważnym 12 miesięcy) idzie do sklepu medycznego aby realizować zakup sprzętu.
- od 2023 r. udało się NFZ i Ministerstwu Zdrowia skonfigurować system wystawiania recept przez różne Podmioty – Specjalistów, Szpitale, Lekarzy Rodzinnych. Jeśli pacjent w różnych miejscach ma wystawiane recepty i np. zapomina czy gubi numer recepty to lekarz to widzi i podaje aktualny numer recepty. Czasem pacjent chce wydłużyć leki uzależniające, narkotyczne – to lekarze mają w swych systemach komputerowych podgląd wszystkich recept jakie otrzymał w przeciągu 5 lat pacjent, czy są wykupione i wtedy lekarz może mu odmówić powielania niebezpiecznych leków albo może podać numer wypisanej a nie zrealizowanej recepty.
- ograniczenie ilości wydawanych leków np. darmowych na seniora – które można wykupić jednorazowo na okres maksymalnie 3 miesięcy, a przedtem było na 6 miesięcy.

14. Bezpieczeństwo publiczne

Rejon Gminy Zabór, jest właściwym obszarem działania Komisariatu Policji I w Zielonej Górze, która to jednostka podlega Komendzie Miejskiej Policji w Zielonej Górze.

W 2023 roku na terenie gminy Zabór objętej działaniem Komendy Miejskiej Policji w Zielonej Górze przeprowadzono 479 interwencji, z czego 64 to interwencje domowe, co stanowi 60 interwencji mniej ogółem niż w 2022 roku i mniej o 13 interwencji domowych.

Najbardziej zagrożone miejsca na terenie gminy w roku 2023 przedstawia tabela Nr 26.

Tabela 26. Najbardziej zagrożone miejsca na terenie gminy w roku 2023

L.p.	Miejscowość	Rejon	Zdarzenie
1	Zabór	przy przystanku PKS oraz pobliskich sklepów	zakłócenia porządku publicznego, spożywanie alkoholu w miejscu niedozwolonym
2	Droszków	Rejon skweru przy ul. Dębowej	zakłócenie porządku publicznego, spożywanie alkoholu w miejscach niedozwolonych,
3	Przytok	Okolice sklepu „Lewiatan	zakłócenie porządku publicznego, zaśmiecanie, spożywanie alkoholu w rejonie sklepu
4	Milsko ,Łaz	Rejon sklepów w poszczególnych miejscowościach	spożywanie alkoholu w miejscach niedozwolonych – zagrożenia występujące okresowo (w szczególności w okresie wiosenno-letnim).

Dzielnicowi z Komisariatu I Policji ściśle współpracują ze Strażą Leśną oraz Strażą Rybacką pełniąc wspólne służby na terenie Gminy Zabór, w trakcie których kontrolują m.in. tereny leśne oraz wodne celem zapobiegania i wykrywania przestępstw. Ponadto realizują szereg działań prewencyjnych, mających na celu zwiększenie poczucia bezpieczeństwa zarówno mieszkańców jak i wypoczywających nad wodą turystów

W 2023 roku na terenie gminy Zabór stwierdzono 37 czynów przestępczych i jest to spadek w porównaniu do roku 2022 o 12 przestępstw. Z analizy wynika że najwięcej czynów przestępczych miało miejsce w 4 największych miejscowościach: Zaborze, Droszkowie, Przytoku i Łazie.

Wypadki drogowe

Na terenie gminy Zabór nie doszło w 2023 roku do wypadków śmiertelnych

Przekroczenie dowolnej prędkości:

- Łaz – 1
- Droszków – 6
- Zabór – 1

Nieprawidłowe parkowanie

- Zabór - 1

Od września 2016 roku działa **Krajowa Mapa Zagrożeń Bezpieczeństwa**, dzięki której mieszkańcy mogą anonimowo wskazać miejsca, które według nich są zagrożone. Narzędzie to służy głównie poprawie bezpieczeństwa mieszkańców. Dzięki funkcjonowaniu wskazanego narzędzia zielonogórska Policja otrzymuje szereg sygnałów przekazywanych przez mieszkańców, które następnie wykorzystywane są podczas dyslokowania patroli oraz ich zadaniowania - zgodnego z oczekiwaniami społecznymi

Na terenie gminy Zabór w 2023 roku odnotowano 57 zgłoszeń mieszkańców, natomiast w analogicznym okresie 2022 roku, takich zgłoszeń odnotowano 61, czyli o 4 zgłoszenia mniej niż w roku 2022.

Aplikacja mobilna "Moja Komenda"

Jest to narzędzie, które zapewnia każdemu użytkownikowi szybki dostęp do informacji o adresach i numerach telefonów obiektów policyjnych oraz kontakt ze wszystkimi dzielnicowymi na terenie kraju. Aplikacja została przygotowana z myślą o osobach, które kontaktują się z Policją w sytuacjach innych, niż te bezpośrednio zagrażające życiu lub zdrowiu.

15. Ochrona Przeciwpożarowa

W roku 2023 zadania z zakresu ochrony przeciwpożarowej na terenie Gminy Zabór realizowane były przez jednostkę OSP w Zaborze oraz OSP w Łazie, wspomagane przez Państwową Straż Pożarną w Zielonej Górze.

W 2023 r. na 2320 odnotowanych przez KM PSP w Zielonej Górze zdarzeń, na terenie gminy Zabór było 78 zdarzeń, w tym 11 pożarów, 64 miejscowe zagrożenia i 3 alarmy fałszywe. W porównaniu do roku 2022, w roku 2023 odnotowano o 17 zdarzeń mniej.

Pożary

Na terenie gminy odnotowano mało pożarów, bo tylko 11. Cztery z nich to pożary sadzy w kominie. Z powodu długotrwałych wiosennych opadów deszczu odnotowano tylko jeden pożar traw i nieużytków. Najpoważniejszy pożar miał miejsce w dniu 3 grudnia 2023 r. w m. Czarna - pożar poddasza w budynku mieszkalnym. W działaniach gaśniczych udział brało 5 zastępów straży pożarnych, w tym po jednym z OSP Zabór i OSP Łaz.

Miejscowe Zagrożenia

Z 64 miejscowych zagrożeń najwięcej, bo 16 zdarzeń związanych jest z wypadkami drogowymi lub kolizjami, w których odnotowano aż 14 osób poszkodowanych. 15 zdarzeń związanych było z usuwaniem skutków silnych wiatrów (zwalone drzewa, ułamane konary, urwane rynny). 14 zdarzeń to zdarzenia związane z patrolowaniem rzeki Odra i jej brzegów w związku z zagrożeniem ekologicznym, w których udział brały obie jednostki OSP z terenu gminy.

Tabela 27. Straty i uratowane mienie w 2023 roku

Rodzaj zdarzenia	Straty ogólne [w tys. zł]	Straty w budynkach[w tys. zł]	Wartość uratowanego mienia[w tys. zł]
Pożar	192	112	600
Miejscowe zagrożenie	195	0	0
Podsumowanie	387	112	600

Wyjazdy jednostek OSP z terenu gminy w 2023 roku

- OSP Zabór – 48 wyjazdów, w tym 15 pożarów (5 poza teren gminy), 31 miejscowych zagrożeń, 2 alarmy fałszywe
- OSP Łaz – 48 wyjazdów, w tym 8 pożarów (2 poza teren gminy), 38 miejscowych zagrożeń, 2 alarmy fałszywe.

Na uwagę zasługuje bardzo wysoka dyspozycyjność jednostek OSP z terenu gminy:

- OSP Zabór – 94 % wyjazdowości
- OSP Łaz – 98 % wyjazdowości

Brak wyjazdu do zdarzeń odnotowano tylko w 4 przypadkach: 3 razy OSP Zabór i 1 raz OSP Łaz.

W roku 2023 Gmina Zabór poniosła wydatki na funkcjonowanie Ochotniczych Straży Pożarnych w łącznej wysokości 241 833,76 zł w tym 61 500,00 zł na dokumentację budowy remizy strażackiej w Łazie.

16. Aktywność obywatelska

Gmina Zabór nie posiada instytucji, której zadaniem byłoby wychodzenie do mieszkańców z różnymi pomysłami i inicjowanie przedsięwzięć służących lokalnej społeczności. Od wielu lat działaniem tym w gminie zajmują się organizacje pozarządowe oraz jednostki pomocnicze. W roku 2023 krąg organizacji pozarządowych poszerzył się o 1 organizację - Koło Gospodyń Wiejskich w Przytoku. W roku 2023 na terenie Gminy Zabór istniało 35 organizacji pozarządowych, które skupiają około 1000 członków. Organizacje prowadzą szeroką działalność m. in. w zakresie upowszechnienia kultury fizycznej i sportu, ekologii i ochrony zwierząt, edukacji oświaty i wychowania, profilaktyki i przeciwdziałania alkoholizmowi, osób w wieku emerytalnym, osób niepełnosprawnych.

17. Zakończenie

Przygotowany dla Państwa „Raport o stanie Gminy Zabór za rok 2023” jest opisem stanu faktycznego Gminy. Myślę że w trakcie debaty, która się odbędzie podczas sesji Rady Gminy Zabór, wyjaśnione zostaną kwestie niezrozumiałe lub nieujęte w Raporcie, czy niejasno opisane. Będę Państwu wdzięczny za wszelkie uwagi i sugestie. Chciałbym, aby ta dyskusja przyczyniła się do jeszcze lepszego funkcjonowania naszego samorządu w przyszłości i stała się atrakcyjnym miejscem dla potencjalnych inwestorów współdecydujących o rozwoju naszej gminy. Gmina Zabór jest dla wszystkich mieszkańców i każdy z nas ma prawo do rzetelnej informacji o jej stanie.

Wyzwania Gminy Zabór są duże, ale również oczekiwania mieszkańców są coraz większe. W sposób strategiczny i przemyślany dążymy do ich realizacji, starając się jednocześnie pamiętać o utrzymaniu urokliwego, wiejskiego charakteru naszej Gminy.